Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 247 | Ljubljana, sreda 28. oktobra 1942-XXI | Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštno-čekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo pa Lir 22.80.
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

111 tankov in 38 oklopnih avtomobilov uničenih

Junaštvo 3. bataljona 61. polka „Trento" — 22 angleških letal sestreljenih — Potopitev sovražne podmornice

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 27. oktobra naslednje 884. vojno poročilo:

Tudi včeraj je divjala ostra in srdita borba na bojišču pri El Alameinu, kjer se je sovražnik poslužil novih ogromnih sil z namenom, da bi razbil našo razvrstitev. Nadaljnjih 111 sovražnih tankov in 38 oklopnih avtomobilov je bilo uničenih.

V bojih dne 25. t. m. se je po vztrajnosti in junaštvu odlikoval 3. bataljon 61. pehotnega polka »Trento«.

Letalstvo Osi je razvilo živahno delavnost, napadajoč ponovno središča britanskega zaledja. Italijanski in nemški lovci so pri tem sestrelili 15 letal.

Tudi spopadi v zraku nad Sredozemljem so se zaključili z uspehom za naše lovce, ki so sestrelili 7 letal. Eno naše izvidniško letalo se ni vrnilo.

Ena naša podmornica se ni vrnila v oporišče. Družine posadke so bile obveščene.

Neka naša edinica pod poveljstvom korvetnega kapitana Karla Brancie di Apricena je potopila sovražno podmornico.

Nezlomljiv duh italijanskega naroda

Navdušene in odločne brzojavke Duceju iz severnoitalijanskih mest

Rim, 26. okt. s. Duceju so bile poslane naslednje brzojavke:

»**Milano.** — Žaljen v svoji plemeniti, nadvse omikani duši od sovražnega barbarstva, toda ponosen in soglasen v njega obsodbi, je Milan proslavil v Vašem imenu 20-letnico Pohoda na Rim, ki ga zdaj oborožene sile zmagovito nadaljujejo na vseh bojiščih. Povzdigujoč misel k vsem padlim, poveličuje Milan hrabrost našega vojaka, ki prezirajoč napade na neoboroženo prebivalstvo, uničuje sovražnika v njegovih trdnjavah, tem, kjer je njega uničevanje dokaz kreposti in znak časti. Sovraštvo proti Angliji narašča ter še bolj utrjuje voljo do zmage. Prefekt Tiengo, zvezni tajnik Ippolito, župan Gallarati Scoppi.«

»**Genova.** — Znova preizkušena s sovražnim napadom, je Genova proslavila z resnobnostjo in ponosom 20-letnico Pohoda na Rim, zoperstavljajoč anglosaškemu barbarstvu svojo zavedno vedrost nadvse omikanega fašističnega mesta. Sovražnik lahko muči telo genovskega prebivalstva, ne more pa ubiti njegovega duha in zlomiti njegove vere. Živel Duce! Viadetti, Borri, Sangermano.«

»Fašistična **Savona** in **Vado Ligure** sta bila gotova Vaše plemenite intervencije. Blizu sta vam, Duce, z zvestobo, ki jo poznate, in s ponosom žrtvovanja svojih sinov. Danes je žena iz ljudstva rekla tajniku Stranke: Angleži nas osvežujejo. Te besede izražajo v svoji učinkoviti spontanosti splošno čustvovanje. Nad bolečino je sila tega ljudstva, ki je neomajno v svoji vdanosti Domovini. Prefekt Neos Dinale.«

»Po prečuti vojni noči je 80.000 fašistov in meščanov v **Bergamu** dolgo vzklikalo Vam na veličastnem mogočnem zborovanju, ki je bilo davi v glavnem mestu mistične garibaldinske in skvadristične pokrajine. Dva krika, ena vera: Duce, zmagali bomo! Inspektor PNF Gatto, prefekt Gianni Trapani, zvezni tajnik sansepolkrist Gallarini.«

»**Turinci** so proslavljajoč 20-letnico Pohoda na Rim, izpričali svojo vero v Fašizem po bojevniških tradicijah te zemlje in po Vašem povelju: Zmagali bomo! De Vecchi, di Val Cismon, Di Suni, prefekt Ferretti, zvezni tajnik.«

•

Že uradna vojna poročila so v zvezi z barbarskimi napadi angleškega letalstva na mesta v Piemontu in Lombardiji poudarila, da je bilo zadržanje prebivalstva zgledno, disciplinirano, mirno in odločno. To potrjujejo sedaj tudi ponosne brzojavke Duceju, ki so jih poslala mesta Milano, Genova, Savona, Bergamo in Torino in iz katerih odseva popolna trdnost italijanske notranje fronte, kakor se je pokazala že preteklo nedeljo ob prvih proslavah 20letnice Pohoda na Rim. Med tem ko imajo barbarski letalski napadi le neznaten učinek, povzročajo na drugi strani vedno večjo povezanost, disciplinranost in odločnost prizadetega prebivalstva, čigar volja za dosego končne zmage je le še večja, kajti napadi samo poglabljajo sovraštvo proti Angliji in s tem tudi borbeni duh prebivalstva.

Vsa ta barbarska bombardiranja, katerim je treba pridružiti še napade na poljske bolnišnice, v ostalem samo dokazujejo vojaško nemoč nasprotnika, ki se je zatekel k takšnim metodam samo zato, ker sicer ne more doseči nobenih vojaških uspehov. Ker so vsi njegovi napori na pravih bojiščih zaman, skuša streti notranjo fronto s pobijanjem neoboroženega civilnega prebivalstva. To svojo brezobzirnost niti ne prikriva več, saj so nekatere najnovejše izjave odgovornih angleških činiteljev, kakor n. pr. izjava Balfourja, da je namen angleških terorističnih napadov vprav ustrahovanje civilnega prebivalstva, čigar moralni odpor je treba streti. Ta cinična priznanja, ki jim ni več niti do varovanja videza, predstavljajo najhujšo in najbolj neposredno obsodbo barbarskih metod britanskega letalstva.

In kako na vse to odgovarja italijanski narod sam? Z neomajno vero v svoje vekovito poslanstvo odgovarja. Jasno je, da ne bodo mogli tudi ti najnovejši poskusi sovražnika, ki razodevajo samo njegovo slabost, spremeniti položaja. Stratosferski strategi od onkraj Rokavskega preliva so mislili, da bodo s svojimi terorističnimi napadi presenetili fašistično Italijo v trenutku slabosti, namestu tega pa so naleteli na disciplinirano in mirno prebivalstvo, ki je pripravljeno na vse žrtve in si je trdno gotovo končne zmage. Zato lahko upravičeno rečemo, da je sovražnik na notranjem italijanskem bojišču že dosegel svoj poraz. Vse ostalo bo sledilo in sicer v kratkem.

Prodiranje pri Novorosijsku se uspešno nadaljuje

Pri Tuapseju uničen polk sovjetske pehote — Brezuspešni sovjetski razbremenilni napadi pri Stalingradu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. okt. s. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na ozemlju pri Novorosijsku je napad nemškega pehotnega oddelka privedel po ostri borbi do zavzetja sovražne oklopne postojanke. Na goratem ozemlju severovzhodno od Tuapseja je bila zavzeta sovražna višinska postojanka in je bil pri tem skoraj popolnoma uničen cel sovjetski pehotni polk.

Ob Tereku so nemške in rumunske čete z močno podporo letalstva prešle v napad in so v prvih dveh dneh dosegle znatne uspehe.

V Stalingradu se trdovratni boji po ulicah in hišah uspešno nadaljujejo. Južno od mesta je sovražnik obnovil brezuspešne razbremenilne napade, ki so bili s krvavimi izgubami odbiti. Letalstvo je tudi ponoči uspešno bombardiralo sovjetski cestni železniški in vodni promet. Več transportnih vlakov je bilo razdejanih in v zapadnem delu Kaspiškega morja so bili ena petrolejska ladja in 8 trgovskih ladij zažgane ali močno poškodovane.

Dne 26. oktobra je sovjetsko letalstvo v silovitih letalskih borbah in v ognju protiletalskega topništva izgubilo 60 letal. Štiri lastna letala pogrešamo.

Bitka v Egiptu se z nezmanjšano silo nadaljuje. Sovražnik je včeraj z močnimi svežimi silami zaman skušal prodreti postojanke nemško-italijanske oklopne vojske. Zopet je bilo uničenih 111 oklopnih bojnih voz in 38 oklopnih avtomobilov. Nemško-italijanske letalske sile so v vedno močnejših ponovnih napadih bombardirale prometne zveze sovražnika v zaledju.

V letalskih bitkah je nemško in italijansko letalstvo nad severno Afriko in Sredozemskim morjem sestrelilo 16 sovražnih letal.

Nad južno Anglijo je nemško letalstvo izvedlo včeraj obsežne napade na industrijske in tovarniške naprave.

Neprestani hudi udarci Anglosasom in boljševikom

Rim, 26. okt. s. Ponedeljski listi podčrtavajo v svojih člankih na prvi strani, kako važen je novi veliki uspeh nemških podmornic v vodah sovražne plovbe. Tisk naglaša predvsem dve izredno važni dejstvi: 1. da je bilo 16 sovražnih ladij s skupno 104.000 tonami potopljenih kljub skrajno slabemu vremenu, ki vlada sedaj na vseh morjih; 2. da je operativno območje, v katerem so nemške podmornice dosegle to zmago, gigantske razširjenosti.

Včerajšnje izredno vojno poročilo, poudarja »Zwölfuhr-Blatt«, omenja šest različnih prizorišč operacij, kjer podmorniško orožje osi deluje s popolnim uspehom, namreč od Capetowna do Severnega ledenega morja. »Völkischer Beobachter« piše, da so Američani, ko so pretekle dni razpravljali o vojni na morju, prezgodaj prerokovali, da se bo ta mesec zaključil za njihovo mornarico z razmeroma ugodno bilanco potopitev. Namesto tega je bil zadan izredno hud udarec, ki ne bo zadnji ta mesec in ki je nepričakovano prevrgel načrte in demantiral optimistične napovedi angleško-ameriških mornariških krogov.

Glede bitke pri Stalingradu se je davi doznalo v dopolnilo včerajšnjega vojnega poročila, da so morali nemški inženjerci v napadu na tovarne »Rdeči oktober«, ki je sedaj docela v nemški oblasti, večkrat uporabljati dinamit, da so prisilili k molku številna odporna gnezda, ki jih je sovjetsko poveljništvo organiziralo na področju pred izredno obširnim industrijskim kompleksom. V poslopjih in paviljonih, ki so še nepoškodovani, so rdeči, poslužujoč se jeklenih blokov, ustvarili sistem trdnjavic, ki jih je bilo mogoče zavzeti samo z uporabo eksplozivnih snovi, z ročnimi granatami in metalci plamenov, nakar so napadli sovražnika z bajoneti. Najvažnejši uspeh nemških čet dne 24. oktobra je pa, kakor podčrtava tukajšnji tisk, zavzetje predmestja Spartakovke, ki so ga sovjetske čete pretvorile v pravcato trdnjavo. Sporadični odpor boljševikov se omejuje sedaj na nekatera poslopja, ki bodo kmalu doživela usodo ostalih, ker je sovražnik odrezan od glavnine svojih sil.

Tudi na Kavkazu Nemci napredujejo zlasti v predelu glavne obalne ceste, ki vodi v Tuapse. Potem ko so odbile več protinapadov, so nemške in zavezniške čete vdrle, kakor se je davi doznalo iz pristojnega vira, v dve točki nasprotnikovih postojank in jim je uspelo obkoliti skupino sovjetskih sil, ki se sedaj uničujejo.

20 let fašistične Revolucije

Dvajsetletnico Pohoda na Rim obhaja ves italijanski narod z neomajnim zaupanjem v Duceja in z nezlomljivo vero v zmago

Fašistična Revolucija pomeni začetek nove dobe ne le za Italijo, temveč za vso Evropo. Ni ga polja javnega udejstvovanja, kjer ne bi fašizem postavil novih smernic, pomel s starimi predsodki, odstranil okorelih navad ter odkazal življenju nova pota. Ducejev pohod na Rim je treba primerjati s činom junaka, ki je svojemu narodu razbil verige, uklepajoče ga v mrtvilo, nato pa je blagoslov rešilne misli razširil po vsem svetu ter povsod oplodil narode, upirajoče se nasilju zastarele demokracije.

Zmaga, ki so jo v Versaillesu popačili ter odpravili Italijo z bednimi drobtinicami za vse nje žrtve in napore, ni mogla zadovoljiti italijanskega ljudstva. Pravega izraza temu nezadovoljstvu je dal Mussolini, ko je l. 1919. ustanovil Fašijo bojevnikov ter ž njim zbral okoli sebe vse zdrave in žive sile Italije. Dragocena je bila ta ustanova pred vsem iz tega razloga, ker se nova zveza ni omejila na pasivno nejevoljo, marveč je z izrednim razmahom dala italijanskemu narodu pogon v pravec, ki ga je moral ubrati, ako se je hotel rešiti versajskih spon.

Tri leta ogorčenih borb so obeleževala zmagoslavni razvoj Fašizma, ki je postal last vsega naroda, in po treh letih že je združena sila naroda pod Ducejevim vodstvom krenila, da si vzame, kar ji je šlo zaradi njene požrtvovalnosti, nesebičnosti in čistega domoljubja. Po sestanku v Napoliju, kjer je Mussolini jasno in kratko zahteval za svoj pokret nedeljeno oblast, je prišlo 28. oktobra 1922 do dejanske izvršitve te zahteve. Na poziv Duceja so se z vseh strani dvignili fašistični bojevniki, da doslovno izvrše Ducejev nalog. Večno mesto je zadobilo nov obraz pod pritiskom navdušenih bojevnikov, ki jih je prevevala Ducejeva misel, predstavniki starega ustroja so se razbežali, krmilo države pa je prešlo v čvrste roke, ki so državni ladji takoj odkazale nov pravec ter jo povedle na pot dela, požrtvovanja, slave in zmage.

Globoke in važne so reforme, ki jih je izvedlo fašistično razdobje. Vse te zdrave izpremembe so okrepile Italijo, zbrale narod pod liktorskim znakom in pod enotnim vodstvom. Pokazalo se je, da povezanost Duceja z narodom ustvarja čudeže, da njegova borbena dalekovidnost ruši vse ovire in blodne utvare. Nikoli ni bil kak narod tako tesno povezan s svojim voditeljem, kakor sta bila in sta povezana Mussolini in Italija, nikoli pa tudi ni kak voditelj tako stoodstotno izpolnil vseh danih obljub, kakor je to storil Duce.

Pred očmi doraščajočega pokolenja so rastla kakor pričarana iz zemlje velika dela. Dosledno se je v teh dvajsetih letih uresničeval duh Ideje in Duce je budno pazil, da sveti

ogenj dela ne poneha nikoli niti za trenutek. Zato italijanski narod, priča dvajsetletnega trdega, toda nadvse uspešnega dela, z neomajnim zaupanjem v svojega Duceja obhaja znamenito dvajsetletnico, bolj ko kdajkoli uverjen v dokončno zmago v tej največji vseh vojn, v katero je vstopil za boljšo bodočnost svoje Domovine in vse Evrope. Po zaslugi Duceja in Fašizma je bil duhovno in materialno za njo vsestransko pripravljen in je zato njegova vera v zmago enako nezlomljiva, kakor je nezlomljiv duh italijanskega naroda.

Bratstvo v orožju

Nemški tisk o konstruktivnosti Ducejeve politike ob 20-letnici Pohoda na Rim

Berlin, 27. okt. s. Proslava 20 letnice Pohoda na Rim je še nadalje predmet največjega zanimanja tukajšnjih listov. Pod šestkolonskim naslovom pravi »Zwölfuhrblatt« med drugim, da je svet takoj, ko so zmagovite fašistične falange pod vodstvom Benitta Mussolinija vkorakale v Rim, razumel, da Evropa nikakor nima namena, odreči se svoji bodočnosti, temveč je nasprotno trdno odločena preroditi se v novo življenje. To je tudi pravi globoki pomen bratstva v orožju, ki spaja danes fašistično Italijo in narodnosocialistično Nemčijo, kajti zgodovine preroda nemškega naroda pod znaki narodnega socializma ni mogoče pisati brez upoštevanja Pohoda na Rim, ki ga je izvršil Mussolini. Energična dinamika fašizma, nadaljuje berlinski list, je izpremenila Italijo ob tej zmagoslavni 20-letnici v vojaški narod, prežet z revolucijonarno idejo in poln konstruktivne miselnosti v največjem in najlepšem smislu te besede. Danes se bolj kakor kdaj prej vidijo sledovi te modre politike Duceja, čigar konstruktivni značaj je znal dati italijanskemu narodnemu življenju vzpenjajoči se ritem, kakršnega si prej ni bilo mogoče zamišljati. Morala italijanskega naroda je danes prav tako visoka, kakor je bila včeraj, kajti fašizem je narod naučil, da se bori in da vztraja v borbi za boljšo usodo domovine in za končno zmago, ki ne more izostati. To dejstvo zelo visoke moralne vrednosti so v najnovejšem času potrdili tudi dogodki ob bombardiranju italijanskih mest, s katerim so Angleži na barbarski način mislili zlomiti odpor italijanskega naroda, kakor že ob priliki napadov na Nemčijo, ko so si utvarjali, da bodo mogli streti odpor nemškega naroda Iz vseh prizadetih mest, poudarja list z občudovanjem, je Duce prejel brzojavke, v katerih mu prebivalstvo obnavlja s ponosom svojo nezlomljivo zvestobo fašizmu in njegovim voditeljem. Italijani so trdno odločeni, da prispevajo k zmagi velikega domovinskega ideala, čeprav bi zahteval žrtve in ne lahka odrekanja.

Listi »Zwölfuhrblatt«, »Deutsche allgemeine Zeitung«, »Völkischer Beobachter« in »Lokalanzeiger« z občudovanjem komentirajo junaško zadržanje prebivalstva bombardiranih italijanskih mest in pripominjajo, da so Angleži s svojimi barbarskimi napadi še bolj razvneli sovraštvo Italije, Nemčije in vse Evrope proti sebi. Danes se nemški narod, zatrjujejo omenjeni listi, čuti še bolj vezanega na italijanskega po čustvih prijateljstva in vzajemnosti, ki označuje zavezništvo obeh velikih narodov.

V naslovu čez več kolon »Skvadristi, ki so postali ministri«, objavlja »Völkischer Beobachter« že napovedani tretji članek ob 20 letnici, posvečen zunanjemu ministru grofu Galeazzu Cianu, čigar osebnost jasno podaja in slika dragoceno njegovo delovanje v stranki, v vladi in v njegovi sijajni karieri od časov junaškega skvadrizma do danes.

Vojni invalidi ob 20 letnici Revolucije

Rim, 26. okt. s. Izvršilna skupščina združenja vojnih invalidov, ki je bila sklicana pred obletnico Pohoda na Rim, je sprejela naslednjo resolucijo:

Invalidi Italije se ob 20-letnici Revolucije, ki sovpada z odločilnim trenutkom v vojni, spremljajoči duha in tudi zemljevid sveta v tem smislu, da edinstvo in solidarnost stopata na mesto egoizma in privilegija, spominjajo, da je Fašizem povzel protest vojakov, ki so imeli na bojišču za tovariša Vodjo, kateremu so se zaupali po zlaganem miru, zagotavljajo čistost, ki ima zopet prispodobo v krvi idealnih razlogov, katere je mladina vzljubila in narod prepričala. Pozdravljajo v trdni veri mlade, ki so tako krepostno služili in branili državo in bodo imeli po zmagi pravico bdeti nad njeno usodo.

Proslava 20-letnice v Zagrebu

Zagreb, 26. okt. s. V državnem gledališču v Zagrebu je bila svečano proslavljena 20letnica fašistične revolucije. Proslavo je organiziral šef fašistične delegacije pri ustaškem gibanju nacionalni svetnik Balestra. Prišli so minister Casertano in vsi ostali zastopniki italijanskih oblasti v Zagrebu, predstavniki vlade in ustaškega pokreta, predstavniki diplomatskega zbora ter številna množica italijanskih, hrvatskih in nemških tovarišev. Godba Črnih srajc bataljona »M«, ki se nahaja v Zagrebu, je zaigrala narodne himne in po počastitvi prapora je sledil obred fašističnega nabora, nakar so zadoneli zvoki pesem revolucije ob ovacijah Kralju in Cesarju ter Duceju. Svečan govor je imel generalni konzul Carino, ki so ga navzoči sprejeli z navdušenimi pozdravi in vzkliki vladarju, Duceju in italijanskim Oboroženim silam ter zaveznikom. Na trgu pred gledališčem je minister Casertano nato pregledal bataljon »M«, ki je defiliral z rimskim korakom, ustaške oddelke in oddelke hrvatske vojske ob živahnem odobravanju množice. Generalni tajnik ustaškega pokreta je čestital šefu fašistične delegacije, nakar se je poklonil italijanskemu veleposlaniku ministru Casertanu.

Vsi listi objavljajo ob 20letnici Pohoda na Rim svečane članke in dolga poročila o delu fašističnega režima, poudarjajoč med drugim zlasti nedavne ukrepe na socialnem področju.

V Spalatu

Spalato, 26. okt. s. Z resnobnim in svečanim obredom je Spalato proslavil 20letnico pohoda na Rim. V občinskem gledališču, ki so ga do zadnjega kotička napolnili zastopniki oblasti, hijerarhi in zastopniki organizacij Stranke, je Zvezni tajnik Ferruccio Cappi poveličeval zgodovinski dan s ponosnimi besedami in obudil spomin na žrtve fašističnih mučencev, ki so na ozemlju Dalmazije ovekovečili svoje življenje v protiboljševiški borbi. Govor Zveznega tajnika je zbudil dolge vzklike Duceju in gorečo manifestacijo za oborožene sile fašistične Italije. Po svečanosti se je pričelo v krajevni skupini nabiranje darov za borce in za zimsko pomoč.

Resno stanje kralja Kristijana

Kodanj, 26. okt. s. Zdravniki, ki zdravijo kralja Kristijana, so ugotovili, da je vladar obolel za pljučnico in je zaradi tega njegovo stanje resno.

Angleži obstreljujejo francoske kmete

Pariz, 27. okt. s. Angleška letala so napadla z bombami in strojnicami Francoze, ki so delali na polju pri Amiensu in Fecantu, ter so skušala bombardirati vlake in železniško progo. Med civilnim prebivalstvom so bili mrtvi in ranjeni.

Poslanica Zveznega Tajnika četam

Ob priliki Dvajsetletnice Pohoda na Rim, je Zvezni Tajnik naslovil četam, ki delujejo v Sloveniji, v imenu Črnih Srajc Zveze v »prvi črti« naslednjo poslanico:

Tovariši!

Na ta dan, posvečen duhovni in gmotni obnovi domovine, ki je dobila na krvavi predvečer bodreče razloge za svoje junaško dozorevanje, se spominjamo s ponosom onega bojevitega začetka, ki je dal zagona revoluciji, stremeči po zgodovinski dediščini Naroda.

Pri današnji svečanosti, ki slavi prarodne sile plemena, zbujene od Fašističnega prostovoljstva, se obrača naša prva ganjena misel slavnim falangam Padlih, ki so s svojo skrajno žrtvijo posvetili vero posameznika in občestva, ter imponujoči množici tovarišev, ki v vojni šoli — na kopnem, na morju in v zraku — potrjujejo nesmrtne vrline rimske in fašistične omike.

Dvajsetletnica Pohoda na Rim nas je našla v odločilni borbi proti predstavnikom komunistične zablode, ki desetletja ograža osnove naše duhovne, politične in družbene celote.

Našla nas je v orožju, obsijane s stoletno usodo omike, drhteče v isti kristalno čisti veri, sovražne vsakemu mlačnemu kompromisu, stremeče z neizpremenljivo gorečnostjo proti oboroženi rešitvi tega spopada, ki bo svetu še enkrat potrdil pravičnost naše stvari.

Na konicah bajonetov nosimo nedotaknjeno in sijajno zavestno obljubo Zmage.

Živela Italija! Živio Duce!

Zvezni Tajnik:
ORLANDO ORLANDINI, s. r.

Pomen fašistične revolucije za razvoj italijanskega narodnega gospodarstva

Berlin, 25. okt. s. O osnovnem pomenu, ki ga je imela delovna karta v razvoju italijanskega gospodarstva, se obširno bavi gospodarski urednik lista »Völkischer Beobachter« v posebnem članku na tretji strani. Po ugotovitvi, da je fašistična revolucija kakor na ostalih področjih nacionalnega udejstvovanja globoko spremenila tudi gospodarsko življenje Italije, piše, da bodo sadovi tega dela vidni v celoti po sedanji vojni v okviru gospodarstva nove Evrope. Nato opisuje pisec dosedanjo pot fašističnega gospodarstva in doslej dosežene uspehe. Sedanja italijanska gospodarska struktura, ugotavlja nemški novinar, se ne more niti od daleč primerjati z ono iz l. 1922 tako glede praktičnih pogledov kakor glede ideoloških. Pred prvo svetovno vojno in zlasti pred pohodom na Rim je imel italijanski narod zelo majhne možnosti za delo. Mednarodni kapitalizem je v najširšem smislu besede izkoriščal italijansko delo na vseh področjih in Anglosasi so smatrali Italijo za deželo hotelirjev, ki morajo živeti od tujskega prometa, Mussolinijevo Italijo pa prešinja duh dela in tehnike, kjer je dosegla nove cilje in vedno bolj zavidanja vreden napredek. Fašizem je plodno združil vrednote na vseh področjih udejstvovanja ter jih je uporabil in ojačil v skladu z značilnostmi zahtev države. Skoraj v skoku je fašistično revolucionarno gibanje dvignilo Italijo na raven velikih modernih narodov, ki imajo pomen v zgodovini dvajsetega stoletja. Z vzgojo italijanskega delavca je fašizem ustvaril pogoje za reorganizacijo nacionalnega narodnega gospodarstva, katerega je najmoderneje razvil. Brez fašistične revolucije bi se italijansko gospodarstvo neizprosno zamočvirilo. Tako zvane demokratične države in zlasti Amerika so odklanjale italijanske delavce, na drugi strani pa je prebivalstvo stalno naraščalo in potreben je bil nujen izhod. Dokaz zdravega političnega instinkta italijanskega naroda je dejstvo, da je takoj po vojni razumel, da bi narod propadel tudi v gospodarstvu, ako bi se nadaljevali stari parlamentarni sistemi. Mussolinijevski politični ideal, ki je navdahnil vsa ostala revolucionarna gibanja mlade Evrope, je rešil Italijo pred neizbežno gospodarsko krizo, katere posledice bi bile zlasti danes katastrofalne. Delovna karta, ki obsega vsa določila za urejanje obširnega gospodarstva na tem področju, je eden izmed najmogočnejših instrumentov fašistične revolucije in najprimernejše sredstvo v dogodkih, s katerimi je nastala velika imperialna Italija. In ker je delovna karta dokument zgodovinske važnosti, ki je ustvaril socialno enotnost v italijanskem narodu, jo lahko smatramo, pravi pisec v zaključku, kot ofenzivo odločilnega pomena proti uboštvu. Italija se bori danes v tej vojni tudi za to, da pride do bogastev, do katerih ima pravico, in ko bodo vsa ta stremljenja ustvarjena, bo delovna karta postala bolj kakor kdaj sveta italijanskemu narodu, kajti v gospodarskem sistemu bogastva bo imela posebno važnejšo in širšo nalogo kakor so sedanje.

Berlin, 25. okt. s. V tretjem članku o 20letnici fašizma, objavljenem v »Nazional-Zeitung«, poveličuje prof. Werner Ducejevo delo v prid delavskih množic. Te niso imele, poudarja pisec, pod prejšnjimi demokratskimi in marksističnimi režimi nobene pravice. Nihče se ni menil za njihov blagor in niso uživali dobrote nobenega socialnega skrbstva. Potrebno je bilo, da je stopila na plan osebnost, ki se zaveda cilja in ki ima zadostno silo, da ga doseže. Previdnost je dala Italiji moža, ki je spoznal škodo razrednega boja, katerega je nadomestil s prostovoljnim sodelovanjem vseh. Mussolini je rešil socialno vprašanje z veličastnim zakonodajnim činom delovne karte, s pomožnimi in drugimi ustanovami v prid delovnih razredov. S tem je ustvaril socialni mir, ki je zajamčen s korporativno državo.

»Nazional-socialistische Landpost«, glasilo nemških poljedelskih organizacij, razpravlja o delu fašizma v 20 letih za zboljšanje poljedelstva v Italiji in ojačenje poljedelske proizvodnje. Z bitko za žito in drugimi številnimi ukrepi, kakor z melioracijami, je fašizem dosegel uspeh in zagotovil prehrano Italije na trdni osnovi.

Ustrahovalni napadi angleškega letalstva ne bodo zlomili duha italijanskega naroda

Balfourjeva izjava je prikrito priznanje angleške vojaške nemoči

Berlin, 26. okt. Ustrahovalni napadi britanskega letalstva na lombardska in ligurska mesta dokazujejo, kakor soglasno ugotavlja berlinski tisk, da glavni cilj, ki ga je s tako surovo prostodušnostjo naglasil včeraj podtajnik britanskega ministrstva za letalstvo, ni bil in ne more biti dosežen. V Milanu, v Genovi, v Savoni in v Novari se je ljudstvo ponašalo odlično: mir, red in pogum, ki ga je javnost očitovala, kažejo, da niti najučinkovitejše sredstvo, ki ga je napovedal Balfour, ne more in ne bo nikoli moglo omajati duha italijanskega civilnega prebivalstva.

V Nemčiji kakor v Italiji je notranja fronta granitno krepka. Pokazalo se bo, da je Churchill napravil hudo psihološko napako, ko je odredil ustrahovalne napade prav na dneve pred 20letnico fašistične revolucije. Značilno je, kar o tem poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung«: »Nemški narod se živo soudeležuje proslav 20letnice in pohoda na Rim. Malo je bilo ljudi izven Italije, ki bi bili pred 20 leti razumeli in pojmovali vso daljnosežnost dogodka. Smelo Mussolinijevo podjetje je izmenadilo demokratski svet, ki je smatral tako pot do oblasti kot popolnoma nemogočo. Ti ljudje velikega dogajanja niso smatrali za resno, meneč, da gre samo za nekak svojevrsten zaključek težke notranje krize kakršne so prestali mnogi evropski narodi po vojni. Ti ljudje niso razumeli Mussolinija. Pohod na Rim ni prinesel na oblast samo novega režima, marveč je pomenil začetek revolucije na polju italijanske notranje in zunanje politike.

Fašistična ideja, ki jo je proglasil Duce, je vsebovala zahtevo, da postane Italija veliko in mogočno cesarstvo, ter je v svojem zarotku vsebovala zahtevo po novem redu v Evropi pod vodstvom osi. Udeležba Italije v vojni je pomenila logičen razvoj fašistične ideje, kajti samo vojna je lahko uresničila prave življenjske interese Italije, ki jih je Anglija po abesinskem spopadu priznala samo na videz, čakala pa je vedno pripravnega trenutka za osveto. Okoliščina, da skušajo Angleži sedaj motiti velike proslave 20letnice z ustrahovalnimi poleti, pa pomeni neprostovoljno priznanje zgodovinske važnosti pohoda na Rim.

Londonski tisk podčrtava tesno zvezo med novo ofenzivo v Egiptu in med obletnico 28. oktobra. Temu se ni čuditi, kajti med vsemi italijanskimi manifestacijami se Angležem ne zdi nobena tako grozeča in strašna kakor pohod na Rim z vsemi posledicami, ki jih je ta imel za Veliko Britanijo. Tako se morejo pojasniti tudi izjave britanskega podtajnika za letalstvo Balfourja.

V preteklosti je londonska vlada vedno trdila, da se ni mogoče ogniti temu, da bi pri poletih kaka bomba ne padla tudi na bivališča neborcev, sedaj pa se uradno priznava ustrahovanje kot sredstvo za omajanje duha prebivalstva. Za Balfourja je bomba, ki zadene tovarno za vojne potrebščine, samo slučajnosten zadetek, takorekoč izjema iz pravila. To je prvikrat, da se priznava s tolikim cinizmom podlost britanskih vojnih metod. Balfour je o tem govoril na dan poletov proti Genovi in Milanu, zato je zveza očitna.

Najljubši sen Angležev je bil vedno ta, da bi razbili osno fronto z likvidacijo sredozemskega odseka. Pri tem obupno iščejo slabo točko osi, nekako Ahilovo peto. Plačali bi vsakršno ceno, ako bi pohoda na Rim nikoli ne bilo, kajti ta pohod pomeni v bistvu izgubo angleške pozicije v Sredozemlju. Brez pohoda na Rim bi sredozemskega vprašanja za Anglijo ne bilo. Angleži bi smatrali stvar za dosti manj tragično, ako bi bila Italija dosegla svojo pravico do življenja na drug način in po drugi poti. Še danes so prepričani, da bi lahko dosegli povoljen »arrangement« z italijanskim ljudstvom, toda stvari so se razvijale drugače. Kakor koli pogledajo, zadenejo vedno ob pohod na Rim kot izvir in kot simptom vsega zla, ki ga doživljajo. Ti dve leti in pol vojne sta Britancem pokazali, da fašizem vojaško in duhovno predstavlja danes popolnoma drugo Italijo, kakor je bila ona, ki so jo zavezniki osleparili v Versaillesu. Bombe na Genovo in Milan so bile zato sklenjene kot nekak »doprinos« 28. oktobru, zaključuje berlinski list, in niso samo žalitev italijanskega duha, marveč so tudi dokaz napake, ki ji bodo morali Angleži nekoč pripisati padec imperija.«

Berlinski opazovalci naglašajo, da je Balfour govoril kot član vlade in da je tedaj britanska vlada iz njegovih ust uradno proglasila letalsko ustrahovanje civilnega prebivalstva kot vojno orožje. S tem je Anglija osvojila nazor, ki so ga nedavno razglasili predstavniki angleško-ameriške propagande, za katere je važneje, da se ubijajo žene in otroci, kakor da se zadevajo pravi pravcati vojaški cilji. Napadi na industrijske cilje, pravi Balfour«, prihajajo v poštev šele v drugi vrsti, kajti ti so neizmerno nevarnejši za britansko letalstvo kakor pa bombardiranje brezzaščitnih civilnih bivališč.

Kapetan Balfour, pravi diplomatski sotrudnik Scherlovega koncerna, je brez ovinkov priznal, da je Anglija brez moči proti vojaškim silam osi. »Pokažite mi drugo pot,« je dejal Balfour. Te besede so dragoceno priznanje. Velika Britanija se dobro zaveda svoje nemoči na vojaških frontah osi, prav zato pa skuša tolči po notranji fronti obeh osnih velesil. Sedaj je stvar nemškega in italijanskega prebivalstva, da se pokažeta takisto neustrašeni kakor njihovi fronti. Na frontah so se izjalovile vse britanske nade, sedaj bo notranji fronti pripadla čast, da bodo temeljito uničene vse angleške nade na zrušitev moralnega odpora.

»Ako se angleškim vojakom ni posrečilo, da bi bili prodrli kje, tem manj se bo posrečilo zločincem,« nadaljuje poluradni berlinski pisec, »ki so sedaj začeli bombardirati celo ozemlje nezasedene Francije. Ako se britanski vojski ni posrečilo pridobiti srca bivših zaveznikov, bodo to še manj mogli razbojniki britanskega letalstva, niti surovi napadi po načinu napada na Madagaskar ali oni napadi, ki jih pripravlja vrhovno poveljništvo Anglosasov. V ostalem je admiral Darlan o priliki svoje inspekcije v zapadni Afriki o tej stvari podal zelo jasne izjave ter je dal razumeti, da bi novi britanski napadi lahko rodili silno neugodne posledice. Morda pa pomenijo novi poleti proti mestom severne Italije, zaključuje pisec, otvoritev tako zvane druge fronte, ki je bila že tolikokrat žalostno obljubljena boljševikom. V tem primeru bo po vsej verjetnosti Stalin doživel grenko in grozno razočaranje«.

Nemški pisci se ob koncu bavijo tudi z britansko ofenzivo v Egiptu in pravijo, da je še prezgodaj podati kakršnokoli dokončno sodbo. Nemčija pričakuje dogodke z zaupanjem in vedrostjo v zavesti, da bo tudi konec tega podjetja le potrdil priznanje nemoči, ki ga je naznačil v svojih besedah britanski podtajnik za letalstvo Balfour. (Piccolo)

Tovariški dar bojevnikom

Tovariš Arturo Raitano, ravnatelj Instituta za nadzorstvo in obrambo prihrankov ter zavoda za kredit je poslal Zveznemu tajniku tudi v imenu uradnikov istega zavoda vsoto Lir 225, da počasti 20 obletnico pohoda na Rim.

Zvezni tajnik je namenil vsoto podpornemu skladu bojevnikov.

Nove članske izkaznice Dopolavora

Pokrajinski Dopolavoro sporoča:

Z dnevom 28. oktobra XX zapade z vsemi učinki veljavnost članske izkaznice Dopolavora, ki je bila izdana med letom slovenskim državljanom Ljubljanske pokrajine.

Zaradi tega se od 29. oktobra XXI. dalje nobeden izmed vpisanih leta XX. ne smatra za člana organizacije Dopolavora.

Kdor želi obdržati članstvo za leto XXI, mora predložiti novo prošnjo.

Potrebni formularji se lahko dobe pri pokrajinskem Dopolavoru ali pri podrejenih občinskih Dopolavorih kakor tudi pri tajnikih javnih uradov ter ravnateljstvih podjetij.

Prvi japonski letalski napad na angleška oporišča v Indiji

Bombardiranje letališč v Chittagongu in Tinsukiji

Tokio, 26. okt. s. Japonski glavni stan objavlja, da so japonske letalske sile včeraj nepričakovano napadle sovražna letalska oporišča v Tinsukiji in Chittagongu. Med tem napadom so bila sestreljena štiri sovražna letala in bržkone še peto, 39 sovražnih letal, in sicer 18 velikega tipa, pa je bilo uničenih na tleh. Eno japonsko letalo se ni vrnilo. Oporošče Tinsukia je v Assamu, 380 milj severno od Mandalaya. Pristanišče Chittagong je v Bengalskem zalivu, 270 milj zapadno od Mandalaya.

Tokio, 26. okt. s. V današnjem rednem vojnem poročilu javljena bombardiranja niso prizadela samo oporišč in sredstev, s katerimi se je sovražnik pripravljal za ofenzivo, temveč so še mnogo važnejša, ker so japonska letala prvič bombardirala kontinentalno Indijo. Napad na Chittagong je vojaško važen, ker je mesto skoraj v sredini Bengalskega zaliva in obvladuje ustja Gangesa in ker z njegovega letališča, ki so ga japonske bombe zadele v polno, letala lahko manj kakor v pol ure dosežejo Kalkuto in Dako. Bombardiranje dokazuje, da je angleška sila, ki se je že zrušila na Malaji in v Birmi, dobila prvi udarec v Bengaliji, eni izmed devetih pokrajin, ki so tvorile imperij in kjer se je porodila indijska ideja za neodvisnost.

Tokio, 26. okt. s. V pooblaščenih krogih izjavljajo, da je bil včerajšnji napad japonskih letalskih sil na sovražnikova oporišča v vzhodni Indiji najvažnejši od pričetka sovražnosti. Anglosasi so skupno s Čungkingom skušali ponovno ovirati japonsko obnovitveno delo v Birmi z letalskimi napadi, ki so bili usmerjeni z oporišč v Tinsukiji in Chittagongu. Japonske sile so morale reagirati na sovražne napade na neoboroženo prebivalstvo in včerajšnji napad je pravična represalija. V istih krogih se doznava, da je general Stilwell pretekle dni odletel v New Delhi, da bi inspiciral čungkinške kitajske sile, ki so razmeščene ob meji zapadne Indije.

Ameriški porazi pri Salomonskem otočju

Lizbona, 26. okt. s. Londonski »Times« razpravlja o položaju na Pacifiku in posveča dolg uvodnik novemu japonskemu izkrcanju na Guadal Kanaru. List trdi, da se je s tem dogodkom začela nova tipična faza v bitki za Salomonske otoke in da je razvidno iz uradnih izjav ameriške admiralitete, da so zavezniki sedaj na tem področju v defenzivi. »Times« zaključuje, da bo od uspehov bližnje bitke odvisen bodoči razvoj dogodkov na celotnem pacifiškem bojišču.

Buenos Aires, 26. okt. s. Po obvestilih iz Washingtona je treba smatrati imenovanje ameriškega armirala Halseya za šefa pomorskih in letalskih sil na južnozapadnem Pacifiku za znak, da je postal položaj pri Salomonskih otokih za zaveznike kritičen. Spričo neprestanega udejstvovanja Japoncev, s katerim je bila dosežena zmaga japonskih čet v Guadal Kanaru, so bili Američani prisiljeni koncentrirati svojo mornarico v tem delu Pacifika pod poveljstvom novega admirala, ki mu je bila, kakor pravijo v washingtonskih vojaških in političnih krogih, poverjena zelo odgovorna naloga.

Tokio, 26. okt. s. Komentirajoč spremembe v zavezniškem pomorskem poveljništvu na Pacifiku, izjavljajo japonski mornariški opazovalci, da kaže ta ukrep, da zavezniki nikakor niso zadovoljni s potekom operacij pri Salomonskih otokih. Ameriško nezadovoljstvo zaradi poteka teh operacij se kaže tudi v tem, da ni bil objavljen noben razlog za imenovanje novega admirala. Ob tej priliki navajajo opazovalci sodbo nekega dopisnika »New York Timesa«, ki je po povratku s potovanja po Pacifiku priznal, da sta mornarici Amerike in Avstralije doživeli pri Salomonskih otokih nadaljnji poraz.

Buenos Aires, 27. okt. s. Ameriško mornariško ministrstvo objavlja, da je bila v pomorski bitki pri Salomonskih otokih hudo poškodovana 1 nosilka letal, 1 ameriški rušilec pa je bil potopljen.

Izgube severno-ameriške mornarice

Buenos Aires, 27. okt. s. Celotno število izgub severnoameriške mornarice od vstopa Severne Amerike v vojno znaša okrog 16.000 mož vštevši izgube pri Pearl Harbourju. 15. seznam žrtev, ki je bil objavljen včeraj, navaja 408 imen, med njimi 195 mrtvih, 141 ranjenih in 72 pogrešanih.

Ameriški tisk proti prikrivanju resnice

Rim, 26. okt. s. »New York Times« strogo obsoja taktiko ameriške vlade o priliki letalskega napada na Tokio, ki je bil izvršen pred nekaj meseci. List vprašuje, zakaj je general Doolittle, ki je vodil tedaj napad, trdil, ko ga je Roosevelt odlikoval, da nobeno ameriško letalo ni bilo izgubljeno. Ta način prikrivanja neprijetnih vesti narodu je zlasti v škodo ameriškim oboroženim silam, ker na ta način izgubljajo vse zaupanje naroda. Bolje bi bilo objaviti dejstva, preden sovražnik prisili ameriško vlado k priznanju. Najmanj, kar se lahko zahteva, zaključuje list, je to, da ameriška vlada opusti izjave in trditve, ki so brez podlage in gladko izmišljene.

Gospodarstvo

Nova organizacija denarnih zavodov v Ukrajini

Komaj dobrega pol leta je preteklo, odkar je bila v Ukrajini ustanovljena nova organizacija denarnih zavodov in že ima Ukrajina poleg Ukrajinske novčanične banke z 10 podružnicami še vrsto tako zvanih gospodarskih bank s 300 podružnicami in ekspoziturami, ki so združene v centralni gospodarski banki za Ukrajino v Rovnu. Ravnatelj te Centralne gospodarske banke za Ukrajino dr. Schmidt opisuje sedaj v nemški reviji »Bank« ustroj novo ustanovljenih denarnih zavodov in pravi med drugim naslednje:

Centralna novčanična banka za Ukrajino je pričela poslovati 1. junija in skrbi sedaj po izvršeni zamenjavi rubljev v nove ukrajinske bankovce karbovance, za potrebe gotovinskih plačil v novih bankovcih. Skoro istočasno so bile v vseh važnejših krajih državnega komisariata Ukrajine ustanovljene tako zvane gospodarske banke kot javnopravni denarni zavodi, ki vršijo tako funkcije bank kakor tudi funkcije hranilnic. Te gospodarske banke so prevzele tudi nekatere ostanke prejšnjega sovjetskega bančnega aparata. Samostojne gospodarske banke so bile ustanovljene v 21 največjih gospodarskih središčih Ukrajine. Vsaka teh gospodarskih bank ima po dva nemška strokovnjaka, medtem ko predstavljajo ostalo osebje skoro izključno domače moči. Največji od teh novih zavodov zaposluje že sedaj okrog 150 nameščencev.

Po prebroditvi prvotnih težkoč je razmeroma naglo uspelo spraviti v tek brezgotovinski plačilni promet. Kakor bankovci so tudi vsi formularji dvojezični. Zaradi obsežnosti dežele so bile ustanovljene tri klirinške centrale s sedežem v Rovnu, v Kijevu in Djepropetrovsku, v podeželskih krajih pa imajo gospodarske banke svoje podružnice. V prvih mesecih obstoja gospodarske banke niso mogle plačevati obresti na vloge v tekočem računu in so celo računale 1% prometne provizije. Sedaj pa plačujejo že obresti v višini kakor v Nemčiji. To je pripomoglo k bistvenemu povečanju vlog. Žirovne in hranilne vloge izvirajo predvsem od raznih kmetijskih in gospodarskih podjetij, ki jih vodijo komisarji za račun ukrajinskega komisariata. Čisti hranilni posli se šele pričenjajo razvijati. Gospodarske banke so pričele izdajati hranilne knjižice v obliki hranilnih kart. Tudi ukrajinski delavci, ki delajo v Nemčiji, lahko svoje prihranke nalagajo pri teh ukrajinskih bankah na ta način, da kupijo posebne hranilne znamke in jih lepijo na hranilno karto, ki jo potem predložijo gospodarski banki svojega okrožja.

V prvih mesecih obstoja banke niso imele večjih možnosti za nalaganje svojih razpoložljivih sredstev, sedaj pa lahko odvečna sredstva nalagajo pri Centralni gospodarski banki v Rovnu ali pa v brezobrestne zakladne nakaznice ukrajinskega komisariata. V zadnjih mesecih pa je nastala tudi večja krajevna potreba po kreditih, predvsem od strani novo naseljenih nemških trgovcev in podjetij. Novo ustanovljenim velikim ukrajinskim javnopravnim družbam pa daje posojila Centralno gospodarska banka v Rovnu.

Gospodarske vesti

= **Razširjenje proizvodnje koruze v Italiji.** Po sedaj razpoložljivih podatkih je letošnja letina koruze v Italiji v splošnem nadpovprečno dobro izpadla, ne samo glede količine, temveč še bolj glede kakovosti. Ker pridelek pšenice pri sedanjem obsegu posejane površine v splošnem zadostuje za prehrano, bodo v posameznih pokrajinah kraljevine po generalnem obdelovalnem načrtu za prihodnje leto razširili predvsem površino, posejano s koruzo, in le v manjšem obsegu tudi površino, posejano s pšenico. Znatno povečanje obdelovalne površine je za prihodnje leto predvideno za krompir in za fižol. Pri teh dveh pridelkih dopušča generalni obdelovalni načrt vsako razširjenje, medtem ko je povečanje pridelovalne površine za nekatere druge kmetijske pridelke omejeno.

= **Podaljšan rok za predložitev italijanskih delnic v inozemstvu.** Glede na okolnost, da številni inozemski imetniki italijanskih delnic zaradi vojnih razmer niso mogli svojih delnic pravočasno predložiti zaradi zamenjave v imenske delnice po novih predpisih, je finančno ministrstvo rok za zamenjavo, ki je potekel 31. julija, podaljšalo do konca letošnjega leta.

= **Letni račun glavnega odbora za obdelovanje barja** v Ljubljani za leto 1941 (od 1. aprila do 31. decembra) je razpoložen vsem interesentom na vpogled pri načelniku odbora Antonu Keržmancu, posestniku v Bevkah pri Vrhniki in v pisarni glavnega odbora v Ljubljani, Novi trg št. 1, in to ob sobotah od 14. do 15. ure v času od 24. oktobra do 6. novembra t. l.

= **Iz hrvatskega gospodarstva.** Zagrebška družba »Uljanik«, petrolejska d. d., ki pripada koncernu Prve hrvatske štedionice in izkorišča izvore zemeljskega plina, bo zvišala svojo glavnico na 30 milij. kun. Doslej je znašala nominalna glavnica 15 milijon. kun, od tega je bilo vplačanih 7.5 mil. kun. Družba »Uljanik« je v zvezi z družbo »Metan« d. d. Zagreb, ki je lani ustanovila tvornice saj za industrijo barv, in sicer nedaleč od izvorov zemeljskega plina v Bujavici in Kutini, ki jih izkorišča družba »Uljanik«. — Družba Albert, industrijska in trgovinska d. d. v Zagrebu je zvišala svojo glavnico od 1 na 15 milijonov kun.

= **Omejitev velesejmov v Franciji.** Po nedavnem zaključku lyonskega velesejma je bil v francoskem uradnem listu objavljen zakon o novi ureditvi velesejmov, ki ima namen omejiti te prireditve. V bodoče bosta v Franciji le dva mednarodna velesejma, poleg treh nacionalnih velesejmov. Za nacionalne velesejme je določen obseg in način prireditve. V krajih, kjer se prirejajo mednarodni nacionalni velesejmi se ne smejo prirejati druge prireditve sejmskega značaja, kakor regionalni ali lokalni sejmi. Značaj velesejma imajo samo taki sejmi, ki služijo trgovini in prodaji, medtem ko se druge podobne prireditve označujejo kot »salon«. Te dni je bila v Parizu otvorjena razstava obrtnih izdelkov, ki je že spremenila ime v »salon«, medtem ko so jo prej označevali kot obrtni velesejem.

= **Pomanjkanje kinina v angleških kolonijah.** Odkar so japonske čete zasedle Nizozemsko Indijo, ki je zalagala skoro ves svet s kininovo skorjo, iz katere se izdeluje znano zdravilo proti malariji, je zlasti v angleških kolonijah nastopilo hudo pomanjkanje kinina. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, je letos v Indiji nastopila epidemija malarije, in sicer zaradi dolgotrajnega deževja in poplav. Epidemija je zahtevala številne človeške žrtve. Zato se tem bolj občuti pomanjkanje kinina. Indijska oblastva so sicer zatrjevala, da obstojajo še znatne rezerve kinina, toda razvoj dogodkov je pokazal, da teh rezerv ni ali pa so malenkostne. Nove dobave kininove skorje iz Jave, ki je prej krila 97% svetovne potrebe, pa niso mogoče. Vrhu tega nimajo na razpolago sintetičnih preparatov, kakršne proizvaja Nemčija z velikim uspehom že vrsto let. Kaj pomeni to pomanjkanje kinina za Indijo nam pove angleška statistika, po kateri umrje v Indiji v normalnih letih za malarijo približno 1 milijon ljudi. Navzlic zaplembi zalog kinina v Indiji imajo oblastva na razpolago le majhne količine tega zdravila, medtem ko je pretežni del starih zalog prišel v roke verižniške trgovine. Po uradnem zagotovilu znašajo zaloge kinina »nekaj tisoč funtov«, povprečna letna potrošnja Indije same pa znaša 210.000 funtov. Sedaj skušajo v Indiji urediti nasade kininove rastline »chinchome«, in sicer po ruski metodi, ki omogoča donosnost že v razmeroma kratkem času. Toda za ureditev teh nasadov ni na razpolago dovolj semena. Pomanjkanje kinina pa se ne občuti samo v Indiji, temveč tudi v angleških kolonijah v Afriki in na Bližnjem vzhodu. V Zedinjenih državah označujejo to »kininsko tragedijo« kot dokaz, da je Anglija odpovedala pri izvrševanju svojih kolonialnih nalog. Američani so že ob pričetku vojne na Filipinih mislili na to, da so si zasigurali potrebno količino »chinchome«.

= **Naselitev rumunskih ciganov.** Na nedavni seji rumunskega ministrskega sveta je bilo sporočeno, da je zaključena akcija za izselitev ciganov in za njih naselitev na zasedenem vzhodnem področju. Izseljeni so bili le potujoči cigani brez prave zaposlitve, medtem ko ostanejo cigani s pravim poklicom v deželi. Po ljudskem štetju iz leta 1930 je bilo v Rumuniji 262.000 ciganov. Kdor je prej potoval skozi Rumunijo, je povsod naletel na cigane, ki so se deloma bavili s krošnjarstvom, krpanjem kotlov, prodajo cvetlic, z vedeževanjem, v glavnem pa z beračenjem. Cigani, ki so prišli verjetno iz Indije, so še dandanes ostali nomadski narod. Rumunski zgodovinski viri navajajo cigane prvikrat že v letu 1322, že takrat pa so bili nezaželjeni gostje. Bojari in knezi so v srednjem veku skušali cigane naseliti in tudi pozneje so napravili take poskuse v habsburški monarhiji. Vsi ti poizkusi pa niso uspeli. Zato bo tembolj zanimiv poizkus rumunske vlade. Seveda je sedaj ciganom dana poslednja možnost, da opuste nomadsko življenje in da se trajno naselijo.

Potopljena švedska ladja

Stockholm, 26. okt. s. Včeraj zjutraj je švedska ladja »Valencia« s 1514 tonami zadela v mino in se potopila ob severni obali Sijallana, severno od Cillelea. Posadka se je rešila z rešilnimi čolni. Sprejela jo je neka druga švedska ladja, ki je plula v bližini.

KULTURNI PREGLED

Trije novi učbeniki

Pravkar je izšel drugi del srednjim šolam namenjenega učbenika prof. dr. Silve Trdinove **»Libro italiano — Italijanska knjiga«**. Že ob izidu prvega dela so bile poudarjene metodične odlike tega dela, ki so ga med tem uvedli v šole in se je prav dobro izkazalo tudi v praksi. Drugi del je obsežnejši od prvega, saj šteje 152 strani. Obsega trideset lekcij, ki stopnjevito, z vso metodično smotrnostjo, odpirajo učencu pota k slovničnim in sintaktičnim kvalitetam lepega in blagoglasnega italijanskega jezika. Knjiga je spisana za pouk v šoli in temu primerno sestavljena ne le v pogledu slovničnega pouka, marveč tudi glede vaj in beril. Posebej upošteva potrebo začetne konverzacije. Berila so kratka in izbrana ne le smiselno, marveč tudi okusno; med njimi so lažji primeri vezane besede. Prednost učbenika dr. Trdinove je v tem, da avtorica kot slavistka pri uvajanju učencev v gramatikalni sestav in besedni zaklad italijanskega jezika upošteva nekatere značilnosti našega, na slavistično podlago se naslanjajočega jezikovnega mišljenja. — V drugem delu knjige je slovar k posameznim lekcijam; pri tem so posebej označene za blagoglasni izgovor italijanščine tako važne razlike med širokim e in o, med zvenečim in nezvenečim s in z. Nadalje je tu po istem načelu sestavljeni abecedni slovar vseh v lekcijah rabljenih besed. Z »Libro italiano — Italijansko knjigo« dr. Silve Trdinove so torej dobile naše šole zaželjeno in potrebno nadaljevanje prvega dela tega že priznanega učbenika.

*

Pokrajinska šolska založba v Ljubljani je založila za srednje in sorodne šole slovensko izdajo srednjim in sorodnim šolam namenjene **»Zgodovine najnovejše dobe«**. Pisec tega učbenika je redni profesor Kr. univerze v Rimu Pietro Silva. Časovno sega ta zgodovina od restavracije in dunajskega kongresa (1814), tesno v naše dni, saj se končuje z razsulom Jugoslavije in z izbruhom vojne med Osjo in Zvezo ruskih sovjetskih republik. Pisec knjige je priznana italijanska avtoriteta v vprašanjih najnovejše zgodovine in njegova knjiga uvaja mladino Italije v gibanje političnih, socialnih in kulturnih idej zadnjih sto let. Naravno je, da je pri tem poudarjeno italijansko stališče in da je odmerjeno središčno mesto Italiji in njeni politični vlogi, ki je bila že v 19. stoletju zelo vidna, s Fašizmom pa je stopila v najpomembnejše razdobje notranjega zedinjenja in zunanjega ustvarjanja velikega sredozemskega imperija. Med drugim je posvečeno posebno poglavje Mazziniju in njegovi ideji edinstva, celoten risorgimento pa je obdelan v vrsti poglavij, ki zavzemajo tudi evropsko ozadje nastopajočih dogodkov. Posebna pozornost je posvečena začetkom in razvoju italijanske kolonialne politike. Poglavja 19—26 so odmerjena svetovni vojni, razvoju versajske Evrope in fašistične Italije. Zadnje poglavje obravnava nemški odpor proti Versaillesu in drugo evropsko vojno. Knjiga šteje 352 strani.

*

Pokrajinska šolska založba je nadalje izdala 392 strani obsegajočo **»Slovensko slovstveno čitanko«** za višje razrede srednjih šol. Knjiga je prirejena po Grafenauerjevih čitankah za višje razrede srednjih in sorodnih šol ter bo zamašila občutno vrzel pri poduku slovenskega slovstva od petega do osmega razreda. Nudi ne le gimnazijcu, marveč tudi vsakemu drugemu bralcu prerez slovenskega slovstva od zgodnjih začetkov do naših dni. Prvi del obsega izbrane primere narodnega pesništva od bajke o ustvaritvi zemlje, ki sega po dognanjih I. Grafenauerja v našo pradavnino, preko primerov Matjaževega mitosa k naši ljudski epiki, liriki in pripovedki. V drugem delu je zastopano pismenstvo. Na prvem mestu sta primer iz zografskega zbornika in starocerkvenoslovanski očenaš kot sledova naše staroslovanske skupnosti, nato so odlomki iz brižinskih spomenikov z majhno faksimilno reprodukcijo), ter iz stiškega in celovškega rokopisa. V tretjem delu začenja »Književnost« Trubarjev predgovor »Catechismus«-u iz l. 1551. Trubar je zastopan prav obilno, primerno tudi Krelj in Dalmatin, nakar se vrste pisci protireformacijske dobe; med drugim je naveden italijansko-slovenski popotni pogovor iz »Vocabolaria« Alasia da Sommaripa (1607). Razume se, da sta tu Janez Svetokriški v izvirnem besedilu in Valvasor v prevodu, dalje je natisnjen daljši odlomek iz Romualdove škofjeloške pasionske procesije (1721) in razni drugi primeri slovenske slovstvene dejalnosti v 18 stoletju, delno v izvirni, delno v današnji transkripciji. Zadosti so upoštevani periferni slovstveni pojavi (Küzmič, Volkmar), nakar se vrste Zois, Vodnik, Kopitar in druga imena iz naše preporodne dobe. Za črkarsko pravdo imamo primere danjčice in metelčice. Obilno je zastopan Prešeren, tudi s prozo (Pismo Čelakovskemu), novičarsko obdobje ni prezrto, Trdina, Valjavec, Jenko vodijo h »klasikom« naše besede v drugi polovici prejšnjega stoletja: k Erjavcu, Franu Levstiku, Jurčiču in Stritarju. Ivan Tavčar, Simon Gregorčič, Anton Aškerc, pa Kersnik, Detela, Podlimbarski so zastopani poleg nekaterih »poeti minori«, kakor so Cimperman, Gestrin, Opeka, A. Medved. Fran Govekar predstavlja z odlomkom iz romana »V krvi« naš »naturalizem«, pridružujejo se mu Kvedrova, Murnik, Milčinski, Finžgar, Meško, dalje pesniki Moderne, predvsem z večjim izborom Oton Župančič, pa Ivan Cankar s primeri vezane besede, črtice in daljše pripovedne proze. Izmed sodobnih pesnikov so še zastopani A. Gradnik, Golia, Igo Gruden, Fran Albrecht, Janko Glaser, Stanko Majcen, Joža Lavrenčič, M. Jarc, Seliškar, Klopčič, Pogačnik, A. Vodnik, B. Vodušek, izmed proznih pisateljev pa Izidor Cankar, A. Kraigher, I. Šorli, M. Pugelj, A. Novačan, N. Velikonja, Janez Jalen, Juš Kozak, Miško Kranjec in Anton Ingolič. Tako bo Slovenska slovstvena čitanka s svojo ureditvijo in vsebino izpolnjevala važno poslanstvo uvoda v vso našo slovstveno tvornost.

Radio Ljubljana

SREDA, 28 OKTOBRA 1942-XX

7.30: Pisana glasba. 8.00. Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20 Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Lahka glasba. 10.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 13.10: Pet minut gospoda X. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.20. Vojaške pesmi. 14: Poročila v italijanščini 14.15: Fašistične in legionarske pesmi. 14.45: Poročila v slovenščini 17.15: Godba Kr Finančne straže. 17.35: Zborovski Dopolavoro Giuseppe Verdi di Prato 19.00: »Govorimo italijansko« prof. dr Stanko Leben. 19.30. Poročila v slovenščini 19.45: Operetna glasba 20.00: Segnale orario —Giornale radio 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Nove vojaške pesmi. 20.55 Radio za družine. 21.25: Koncert Ljubljanskega komornega tria (M Lipovšek — klavir, A. Dermelj — violina, Č. Šedlbauer — celo). 22.00: Predavanje v slovenščini 22.10: Adamičev orkester. 22.45: Poročila v italijanščini.

Ducejeva pohvala vojnim kmetovalcem

Kakor druga mesta v Kraljevini, tako je tudi Ljubljana letos skrbno obdelala slednjo ped zemlje in tako dosegla prav lepe uspehe z znatnimi množinami pridelkov Tako dobri uspehi so bili pa mogoči samo s prostovoljnim sodelovanjem prebivalstva pri prizadevanjih vseh poljedelskih ustanov naše pokrajine za čim bogatejšo letino. To prvo leto tako hvale vredne delavnosti je bilo zaključeno s pohvalo Duceja, ki jo je državni podtajnik notranjega ministrstva Buffarini brzojavno sporočil tudi ljubljanskemu županu in se glasi:

»Duce Vam izraža pohvalo za marljivost in delavnost, ki ste z njo izpolnili njegovo naročilo za izkoriščanje slednje grude neobdelanega sveta.«

Ljubljansko županstvo smatra, da je velike časti Ducejeve pohvale deležna vsa Ljubljana, ki je posredno ali neposredno sodelovala pri obdelovanju zemlje ter jo zato sporoča vsem vojnim vrtnarjem in kmetovalcem ter vsem, ki so z dobrim zgledom ali s poukom ali s propagando pomagali doseči, da je bilo vse v Ljubljani razpoložljivo zemljišče koristno obdelano.

Po letošnjih uspehih prostovoljnega sodelovanja najrazličnejših slojev prebivalstva je mestno županstvo globoko prepričano, da bo Ducejeva pohvala vsem Ljubljančanom najmočnejša pobuda za bodočo delavnost, tako da bo že jeseni pripravljen slednji košček zemlje za pomladansko delo ter se bo tudi prihodnje leto ljubljansko prebivalstvo z obdelavo slednje grude zemlje izkazalo vredno Ducejeve pohvale.

Kronika

* **Smrt viteza železnega križa.** Odlikovanec z viteškim križcem reda železnega križa stotnik Friderik Päpcke, poveljnik skupine borbenih letal, se ni vrnil s poleta nad sovražnika. Kakor Mölders in Galland, ki sta odlikovana z najvišjim nemškim odlikovanjem, je bil tudi stotnik Päpcke doma iz Vestfalije. Odlikoval se je najprej sam, ko je maja 1940. potopil nek prevozni parnik, nato pa se je izkazal kot spreten vodja svojega oddelka. Smrt ga je dohitela na vzhodni fronti.

* **Novi italijanski kulturni zavod na Madžarskem.** Iz Kološvara poročajo: Kraljevi italijanski poslanik Alfunto se je pripeljal iz Budimpešte v Kološvar v spremstvu g. Alda Bizzarija, ravnatelja italijanskega kulturnega zavoda na Madžarskem. Oba sta se udeležila svečane ustanovitve italijanskega kulturnega instituta v Kološvaru. Kolodvor je bil okrašen z italijanskimi in madžarskimi zastavami. Odlična gosta sta sprejela župan dr. Tibor Keledyin in italijanski konzul Mario Bormioli. Po otvoritvi sta si gosta ogledala krajevne zanimivosti.

* **Zanimivo darilo svetemu očetu.** Kakor poroča »Osservatore Romano«, je madžarska tovarna Chinoin, ki izdeluje kemikalije in zdravila, poklonila vatikanskemu državnemu tajniku kardinalu Maglioneu za svetega očeta večjo pošiljko najnovejših pridobitev na področju raziskavanj sulfamila. V spremnem pismu izražajo voditelji, kemiki in delavci tovarne svojo vdanost svetemu očetu. Vatikanski dnevnik ugotavlja, da je pošiljka madžarske tovarne zdravil velike znanstvene in zdravstvene vrednosti. Sveti oče, ki je bil kot legat pri evharističnem svetovnem kongresu 1938. deležen spoštljivih simpatij madžarskega naroda, je poslal vsej posadi imenovane tovarne zahvalo in apostolski pozdrav.

* **J. Knittla roman »El hakim«,** mogočno pripovedno delo iz današnjega Egipta, je pravkar v tisku. Z njim dobe naročniki »Dobre knjige« izredno zanimivo in po svoji vsebini pomembno knjigo. V okviru življenjepisa mladega, stremljivega kirurga, ki mora na svoji poti kvišku premagovati premnoge hude ovire, je sloveči švicarski pisatelj prikazal socialne, kulturne in zdravstvene razmere v starodavni deželi ob Nilu. Naročajte se na izdaje »Dobre knjige«! Priglasite se takoj za veliko delo nove knjižne sezone: za Knittlov roman »El hakim«!

* **Teden štednje** traja od 26. do 31. oktobra v vsej Nemčiji. Izdani so bili pozivi, naj vsak posameznik letos še bolj štedi kakor druga leta. Sleherni znesek, ki ga posameznik lahko pogreši, mora biti vložen pri posojilnici, banki ali kreditni zadrugi ali pa naj se z njim nakupijo državni papirji.

IZ LJUBLJANE

Razdeljevanje racioniranih živil za november

Prehranjevalni zavod Visokega komisarijata v Ljubljani sporoča, da bodo prejeli potrošniki v novembru na vsako živilsko nakaznico 1.50 kg testenin, 0.50 kg riža, 0.20 kg surovega masla in 2 del olja. Vse ostale količine živil ostanejo neizpremenjene.

u— **Lep življenjski praznik.** Danes praznuje svojo 70letnico g. Fran Gomiršek, nadpreglednik finančne kontrole v pokoju. Kljub lepim letom je še velno čil in zdrav. Želimo mu še mnogo let zadovoljnega življenja.

u— **Miklavčičeva teta je umrla.** Včeraj 26. t. m. ob 19. uri je preminula znana gospa Antonija Kastelic, stara 83 let. Po hudi nezgodi, ki jo je zadela pred dvema mesecema, je morala v bolnico, kjer je po težkih mukah preminula. Ohranili jo bomo trajno v prijaznem spominu kot veliko dobrotnico siromakov v bežigrajskem okraju, ki jim je vse svoje skromno imetje razdelila kot prava mati. Gotovo se je bodo vsi, ki so uživali njeno blago srce, spominjali v molitvi. Pogreb blage pokojnice bo v sredo ob 15 iz kapele sv. Frančiška na pokopališče k Sv. Križu.

u— **Vsak dan topleje.** Po nedavnem občutnem jutranjem hladu, ko se je živo srebro že približalo ničli, se je začelo ozračje spet po malem ogrevati. V ponedeljek zjutraj je beležilo živo srebro 6.8° C, Kljub oblakom, ki so zlasti dopoldne zagrinjali nebo, se je ozračje čez dan ogrelo bolj kakor vse prejšnje dni. Živo srebro je popoldne, ko je spet toplo sijalo sonce, doseglo 19.4, kar je za konec oktobra vsekakor izredna toplota. Čez noč je spet zavila Ljubljano gosta megla, vendar je davi beležilo živo srebro 7.8° C. Barometer ni padel in je kmalu dopoldne posijalo sonce, vendar so ga spet od časa do časa zagrinjali oblaki. Še celo nasproti lanski jeseni, ki je bila zelo lepa, je letošnja jesen ugodnejša. Lani je bila prva slana 13. oktobra, prvi sneg pa 24. oktobra. Danes godujeta Simon in Juda, o katerih pravi kmečki rek, da se njun god s snegom probuda. Vse kaže, da bo letos tudi ta rek postavljen na glavo.

u— **Za počaščenje rajnih** obhajajo Ljubljančani že od nekdaj praznike mrtvih s posebno globoko pieteto, da obiskujejo čim najlepše okrašene grobove svojih dragih in tudi zaslužnih mož. Da bo Ljubljana tudi letos mogla svojim rajnim izkazati čim večjo čast ter spet odkriti svojo veliko srčno kulturo s pobožnim obiskom čim lepše okrašenih grobov, je županstvo ukinilo mestno trošarino na vse uvoženo sveže cvetje in vence od današnjega dne pa do Vernih duš dne zvečer. S tem plemenitim dejanjem hoče županstvo prebivalstvu za praznike mrtvih omogočiti vsaj skromno okrasitev grobov z žlahtnim uvoženim cvetjem. Mestna trošarina na iz drugih pokrajin uvoženo cvetje namreč znaša za kilogram 10 Lir. Če pa upoštevamo, da za okras grobov predvsem prihajajo v poštev umetno vzgojene bohotne krizanteme, ki gre samo nekaj cvetov na kilogram, bo posamezen velik cvet vsaj za 2 Liri cenejši, manjši cvetovi pa za 1 Liro cenejši. Nikakor pa županstvo z ukinitvijo mestne trošarine na cvetje in vence za okras grobov ne namerava podpirati razsipnosti in razkošnosti ali celo bahaštva na grobovih in zato vse prebivalstvo opominja k skromnosti ter z upoštevanjem v Ljubljani tako lepo uveljavljenega gesla: **»Počastite rajne z dobrimi deli!«**

u— **Čevljarske mojstre** opozarjamo, da se bo izvedla v mesecu novembru, v zvezi z nakazovanjem usnja, kontrola zaposlenih pomočnikov. Pred nakazilom usnja bo potrdil Odsek za obrtništvo, koliko pomočnikov lastnik pooblastila še zaposluje v mesecu novembru t. l., odnosno ali oni, ki ne zaposluje pomočnikov, vobče še obratuje. Brez tega potrdila na pooblastilu noben čevljar ne bo dobil usnja za mesec november t. l. Mojstri naj zato predložijo Odseku za obrtništvo obenem s pooblastilom tudi novo potrdilo Zavoda za socijalno zavarovanje o številu zaposlenih pomočnikov, mojstri iz dežele pa, ki ne zaposlujejo pomočnikov, tudi potrdilo pristojnega Poverjeništva Odseka za obrtništvo (bivšega Skupnega združenja), da vobče obratujejo, ker se jim sicer pooblastilo ne bo moglo potrditi.

u— **Zbirajte in shranjujte kosti!** Zmlete kosti so važen dodatek k mehki krmi za vse vrste perutnine in prašiče. Dobro presušene kosti sprejema od svojih članov žegoza - Mali gospodar ter jih melje v kostni zdrob. Ta je na razpolago članom v pisarni, na Gallusovem nabrežju 33. Kosti sprejema in zamenjava za kostni zdrob pisarna samo ob petkih popoldne. — Kunčje kožice imajo vsaka svojo prednost. Prednost imajo seveda zimske, posebno bele kožice. Mali gospodar - Žegoza prevzema od svojih članov kunčje kožice v strojenje in barvanje na krzno in usnje. Zato ne mečite kožic na gnojišče, temveč jih prinesite v pisarno na Gallusovem nabrežju 33 vsak petek in sicer ves dan. — Korenje in peso, kakor tudi ostala zimska krmila, ki so naročena, razdeljuje Mali gospodar - Žegoza vsak ponedeljek in torek ves dan.

u— **Koncert komorne glasbe** bomo imeli prihodnji torek, to je 3. novembra v veliki filharmonični dvorani. Izvajal ga bo znani Ljubljanski komorni trio, katerega člani so: violinist Dermelj, čelist Šedlbauer in pianist Marijan Lipovšek. V sestavi tria nam bodo zaigrali tri skladbe, in sicer: Pugnanijevo Sonato, Mozartov Trio v C-duru in Smetanov Trio v g-molu. Tretja točka sporeda pa je izvirna, domača Sonata za violino in klavir, ki jo je napisal skladatelj Marijan Lipovšek. Sonato bosta izvajala violinist Dermelj in avtor sam. Ta komorni koncert je zanimiv po sestavi svojega sporeda, pa tudi po izvajalcih, saj uživajo vsi trije člani Ljubljanskega komornega tria v naši sredi sloves pravih, odličnih umetnikov. Na koncert opozarjamo že danes. Vstopnice so v predprodaji v Knjigarni Glasbene Matice. Začetek koncerta bo točno ob 18. uri.

u— **Drž. učiteljišče v Ljubljani.** Ravnateljstvo drž. učiteljišča sporoča vadniškim učencem in učenkam, oziroma njihovim staršem, da se bo pričel reden pouk v torek, dne 3. novembra v I. nadstropju na ženski (severni strani šolskega poslopja, Resljeva cesta. Učenci vseh štirih razredov naj pridejo omenjenega dne ob tri četrt na 9 v šolo, učenke pa ob 2 popoldne. Pouk bo za učence in učenke tri dni dopoldne in tri dni popoldne kakor sledi. Učenci: v ponedeljek, torek in sredo dopoldne ter v četrtek, petek in soboto popoldne; učenke: v ponedeljek, torek in sredo popoldne ter v četrtek, petek in soboto dopoldne. Vsa druga potrebna navodila bodo učenci in učenke zvedeli v torek v šoli. — V torek, dne 3. novembra se prične delo tudi v otroškem vrtcu. Otroci, ki so bili sprejeti v otroški vrtec, naj pridejo v šolo ob 9. uri.

u— **Staršem otrok srednjih, strokovnih in ljudskih šol.** Če hočete biti sigurni za uspeh svojega otroka v šoli, ga vpišite v **Korepetitorij**, kjer bomo z njim vsak dan dve uri ponavljali snov, mu dali razlago, popravili naloge, ga izprašali itd. To velja tudi za tiste, ki sploh ne morejo ali pa neredno obiskujejo šole, kajti učimo po učnem načrtu, da ne izgube šolskega leta. Učnina zmerna, revni popust. Začetek za vsakega takoj po prijavi. Prijavljanje dnevno od 8—12 in 14—16, **Korepetitorij, Mestni trg 17/I.**

u— **Ako hočete zaposliti svojega otroka,** mu kupite v Knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ul. 3, slikanico »Princeska Zvezdana« in barvnike. Pripravili boste otroku posebno veselje in zadovoljstvo.

u— **Nesreče.** S kropom se je poparil, ko je padel s peči 2 letni sin kurjača Janez Bohl iz Ljubljane. Opekel se je po obrazu in prsih. Na cesti je padla in si zlomila levo nogo 35 letna delavka Franja Žbogarjeva z Vrhnike. V levico se je vsekal 14 letni mizarski vajenec Ciril Petan iz Ljubljane. Po stopnicah je padel in se potolkel po glavi 45 letni hišnik Anton Žagar. Pri šivanju si je zadrla šivanko v kazalec desnice 20 letna šivilja Ida Tomčeva iz Ljubljane. Desno nogo si je zlomil pri padcu na cesti 44 letni delavec Jože Mravlje iz Ljubljane. S hudimi notranjimi poškodbami so prepeljali v bolnišnico 16 letnega sina posestnika Vekoslava Štebleja iz Želimelj, ki ga je konj poteptal v hlevu. S plinom, ki je uhajal iz motorja, se je zastrupil 40 letni kovač Milan Vesel iz Ljubljane. Levo nogo si je zlomila 8 letna posestnikova hči Julija Peršinova iz Preserja. Pri podiranju drevja se je ponesrečila 33 letna služkinja Ljudmila Gantarjeva iz Dev. Marije v Polju. Hrast se ji je zvalil na desno nogo in ji jo zlomil. Pri rabiranju suhljadi na Golovcu si je zlomil levico 33 letni pleskar Ivan Inglič iz Ljubljane. S tovornega avtomobila je padel in si zlomil desnico 22 letni delavec Alojz Lavrič iz Ljubljane. 6 letna posestnikova hči Elizabeta Gregorkova z Vrhnike se je opekla po vsem telesu. Na paši je sedela preblizu ognja, tako da se ji je vnela obleka. Ponesrečencem so nudili zdravniško pomoč na kirurškem oddelku ljubljanske splošne bolnišnice.

Poroke. V Radovljici so se v preteklem četrtletju poročili Miha Mrak iz Radovljice z Ano Nagličevo iz Oljševka. Jaromir Rasinger iz Radovljice z Marijo Hafnerjevo iz Selc. Miha Navrar z Angelo Prešernovo, oba iz Radovljice. Franc Kemperle s Frančiško Ješetovo iz Zgornje Dobrave ter Alojz Rakovec z Marijo Vrevčevo, oba iz Radovljice.

Na vzhodni fronti so padli naslednji koroški rojaki: 18 letni planinski višji strelec Janez Rami, 24 letni planinski podčastnik Herbert Erker, 23 letni planinski lovec Janez Čušnik, 29 letni desetnik Jurij Zupanc, dalje naddesetnik Siegfried Lercher, graščak Oton baron Sterneck in 22 letni Leopold Majcen, ki je služboval pri letalcih ter je bil odlikovan z železnim križem prve in druge stopnje kakor tudi s srebrno in bronasto letalsko sponko. Nadalje sta padla: 23 letni desetnik-mehanik Ludvik Treu, ki je služil pri strmoglavcih in 22 letni poročnik Valter Zellot, vodja letalskega krdela, odlikovan z viteškim križcem reda železnega križa; padel je po svoji 83. zmagi.

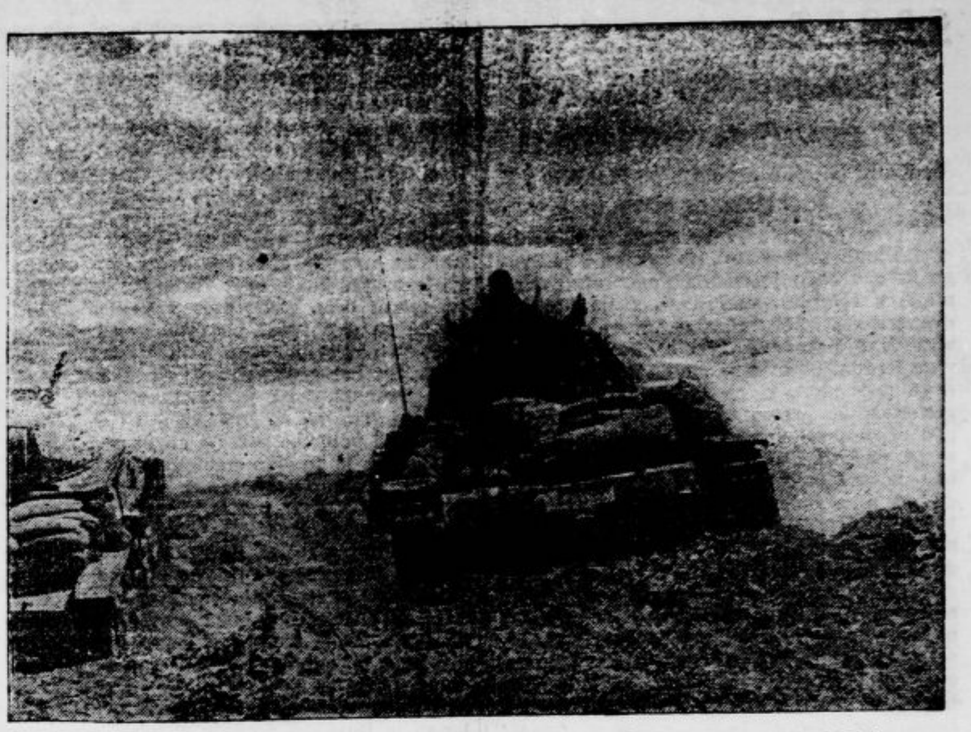

Z egiptske fronte: italijanski oboroženi vozovi na pohodu v depresiji el Kataro

Iz Spodnje Štajerske

318 študentov in študentinj iz Štajerskega, Koroškega in iz drugih pokrajin je s koncem septembra zaključilo osemtedensko prostovoljno počitniško službo na Spodnjem štajerskem in na Gorenjskem. Nato so se zbrali v zaključnem taborišču v Mariboru, kjer jim je zvezni vodja Heimatbunda sporočil zahvalo in priznanje graškega gauleiterja. Koroški gauleiter pa je poslal zahvalno brzojavko. Štajerski listi podrobneje opisujejo, kaj vse so storili dijaki in dijakinje v počitniški službi. Poleg različnih zborovanj in prireditev so ponekod napravili načrte za kopališča in sportna igrišča ter načrte za nove naselbine na selitvenem področju. Sodelovali so tudi pri gradbah javnih poslopij, cest in železnic. Nadalje so delovali v rudnikih in laboratorijih, medicinci pa v zdravstvenih zavodih. Dijakinje so se največ posvečale otrokom in materam.

Iz Hrvatske

Pospeševanje nemške umetnostne obrti. Urad za umetnost in znanost nemške narodnostne skupine na Hrvatkem je sklenil ustanoviti umetnoobrtno delavnico v Osijeku, kjer naj bi se nemška mladina v prostem času učila lesoreza in keramike. V načrtu so tudi oddelki za fotografijo, umetno mizarstvo, rezbarstvo, nožarstvo, oddelek za grafiko in knjigoveštvo.

Inž. Ivo Bulić predstojnik ravnateljstva za javna dela. S Poglavnikovo odredbo je bil imenovan državni tajnik inž. Ivo Bulić za glavnega ravnatelja glavnega ravnateljstva za javna dela v njegovem dosedanjem svojstvu državnega tajnika.

Nemci se selijo tudi iz Sarajeva. V ponedeljek 19. t. m. zjutraj je odpotovala prva skupina sarajevskih Nemcev v svojo staro domovino. Na kolodvoru so se od njih poslovili predstavniki oblastev, ustanov in društev.

80 let hrvatskih železnic. Ta mesec je minilo 80 let, odkar je stekel prvi vlak na Hrvatskem. Dne 30. septembra 1862. je pripeljal z Zidanega mosta prvi vlak na Zagreb, naslednji dan pa je nadaljeval pot proti Sisku. — 30 let kasneje je bil izročen svojemu namenu zagrebški glavni kolodvor.

Telefonska zveza z Norveško. Dne 1. novembra bo vzpostavljena telefonska zveza med Hrvatsko in Norveško.

Z Goreniskega

»Odločitev je že padla«. V soboto popoldne se je pripeljal v Celovec državni vodja za komunalno politiko Fiehler s svojim spremstvom. Bil je svečano sprejet na celovškem magistratu. Zvečer je bilo v veliki glasbeni dvorani javno zborovanje, na katerem je Fiehler govoril o nezlomljivem nemškem zaupanju v zmago in je rekel, da je odločitev že padla. V nedeljo dopoldne se je Fiehler odpeljal z gauleiterjem v Beljak, kjer je bilo ob 10. uri veliko zborovanje koroških županov in krajevnih voditeljev. Fiehler je rekel, da korčške občine v vsakem pogledu izvršujejo svojo dolžnost.

ZAPISKI

Obnovljeni rokopisi J. S. Bacha

Med najbolj dragocenimi zakladi glasbenega odddelka pruske državne knjižnice v Berlinu, kjer so zbrani glasbeni rokopisi z vsega sveta, je obsežna rokopisna zbirka Johanna Sebastiana Bacha. Rokopisi znamenitega mojstra so bili zbrani v tej knjižnici l. 1935. ob priliki 250-letnice njegovega rojstva. Med drugim je tu rokopis Matejevega pasiona, skrbno spisane note, pri katerih je značilno, da je Bach Kristove besede napisal z rdečim črnilom, da bi se razločevale od drugih. Tudi ostale pasionske skladbe, dalje fuge, »Božični oratorij« in številne kantate se nahajajo v Bachovem rokopisu v tej dragoceni zbirki. Med notami je knjiga Ane Magdalene Bachove. Skladatelj jo je daroval l. 1725 svoji drugi ženi, ki mu je v 21 letih povila trinajst otrok. Ana Magdalena je bila »goreča muzikantka«. V tej knjižici je Bach napisal zanjo razne beležke ter na treh straneh uvod v nauk o harmoniji in pridružil še svatovsko pesem, ki jo je bil spisal za poroko.

Tem dragocenim rokopisom je neugnano grozil zob časa. Črnilo, ki si ga je delal sam Bach, je sicer chranilo barvo začel pa je razpadati papir, dasi je sicer bil dober. Na robovih so se pojavile poškodbe, ki so povzročale nečitljivost not. Zato je uprava knjižnice naprosila za pomoč svetovnoznanega strokovnjaka, konservatorja papirjev dr. h. c. Huga Ibschera, ki se je odzval vabilu. Oblasti so odobrile njegove predloge in spomladi l. 1941 se je Ibscher lotil dela. Vsak posamezen list je bil skrbno osnažen in zlikan, nato pa nalepljen med najfinejšo svilo, ki spaja papir in je malone nevidna. Luknje in poškodbe so bile izpopolnjene z najboljšim japonskim papirjem tako popolno, da samo strokovnjakovo oko opazi, kaj se je zgodilo z dragocenimi listi.

Tako je bilo z velikim trudom obnovljeno in ohranjeno več kakor 90 Bachovih del. Sedaj so rokopisi slavnega J. S. Bacha varni za nedogledno dobo pred zobom časa.

Lorenzo Gigli, znani slovstveni kritik, je pravkar objavil pri Mondadoriju romaniziran življenjepis Napoleonovega sina v knjigi z naslovom »Fulmine nascosto«.

O razsvetljenosti in francoski revoluciji je spisal večjo razpravo Manlio Ciardo v knjigi »Iluminismo e rivoluzione francese«, ki je izšla pri Laterri.

Narodno gledališče

DRAMA

Sreda, 28. oktobra: ob 16. uri: **Šestero oseb išče avtorja.** Red Sreda

Četrtek, 29. oktobra: ob 16. uri: **Deseti brat.** Red Četrtek

Luigi Pirandello: »Šestero oseb išče avtorja«. Komedija v zarodku v treh delih. Prevel I. Šorli. Osebe komedije: Oče — Vl. Skrbinšek, mati — Šaričeva, pastorka — Danilova, sin — Jan. Osebe gledališke družine: režiser — B. Kovič, igralci: Nakrst, Peček, Gorinšek, Plut, Košuta; igralke: Gabrijelčičeva, Kraljeva, Starčeva, Sancinova, Gorinškova. Inspicijent — Vertin, sufler — Benedičič, odrski mojster — Leben, rekviziter — Košič, vratar — Brezigar. Delo je zrežiral prof. O. Šest.

OPERA

Sreda, 28. oktobra: ob 16. uri: **Traviata.** Red B

Četrtek, 29. oktobra: zaprto

Petek, 30. oktobra: ob 16. uri: **Traviata.** Izven. Znižane cene od 18 lir navzdol

*

G. Verdi: »Traviata«. Opera v treh dejanjih (4 slikah). Osebe: Violetta — Ribičeva, Flora — Poličeva, Anina — Polajnarjeva, Alfred — Čuden, Germont — Janko, Gaston — B. Sancin, Douphol — Anžlovar, Obigny — Dolničar, Grenvil — T. Petrovčič k. g., sluga — Gregorin. Dirigent: D. Žebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simonitti, koreograf: ing. P. Golovin.

SPORT

Ljubljansko moštva po drugem sestanku

V raznih skupinah vodijo po II. kolu Vič, Ljubljana in Mars

V prav prijetnih vremenskih in sportnih okoliščinah se je v nedeljo zasukalo še drugo kolo v obeh jesenskih nogometnih turnirjih s celotnim sporedom, ki je obsegal dve srečanji med mladino in tri tekme v tekmovanju starejših. Vse tekme so potekle v najlepšem redu in so nudile mnogo živahnega nogometa, ki pa seveda — saj ti nogometaši že precej dolgo niso imeli žoge pod nogami — s tehnične strani še ni zaslužil najboljše ocene. Moštva so v ostalem deloma tudi sestavljena na novo, tako da jih nikakor ne gre meriti po strogem ključu, ki je bil včasi v veljavi za predstavnike najmočnejšega nogometnega središča v naših krajih.

Z upoštevanjem teh opravičil v splošnem moramo za nastop zadnje nedelje priznati najboljšo oceno enajstorici **Marsa**, ki se je razigrala v pravem prvenstvenem stilu in s svojimi »starimi« rutinerji, kakor so Doberlet in Slamič ter še drugi, predvajala za oko prijeten in tudi koristen nogomet. Morda je bilo to tudi precej odvisno od nasprotnika, ki se kljub vsej dobri volji ni mogel zbrati in postaviti odločno v bran. Drugi zmagovalec iz te skupine — **Dopolavoro iz tobačne tovarne** — je sicer brez posebnega napora odpravil najšibkejšega partnerja iz konkurence, pri vsem tem pa le ni mogel prepričati. Ekipa očitno še ni vigrana, pa tudi šibkejše moči je imela na nekaterih mestih, ki jih bo še treba vežbati in uvajati v mnoge finese te igre. — Iz udeležencev I. skupine je imela **Ljubljana** svoj poslovilni nastop v tekmi z Mladiko in kaj je bolj naravno, da je ostala zvesta tradicijam in razočarala prav takrat, ko nihče niti v sanjah ni mislil na njen poraz. Sicer pa ni bilo tako! Bil je samo remis, po neštetih zamujenih priložnostih za dosego drugačnega izida, toda za moštvo, v katerem je bilo toliko imen iz prejšnjih časov, je bil ta nastop samo negativen. Trenutni položaj v tabelah pa je za Ljubljano izredno ugoden in tako je verjetno, da si z nedeljskim spodrsljajem še ni podrla skoraj nobene možnosti za končno zmago v turnirju.

Zaradi preglednosti objavljamo v naslednjem še pregled po tabelah, ki je v obeh turnirjih in po skupinah naslednji:

Turnir A (mladinski)

Vič	2	2	0	0	4:0	4
Mladika	2	1	0	1	3:5	2
Dopolav. tob. tov.	2	0	1	1	2:3	1
Žabjak	2	0	1	1	0:1	1

Turnir B

I. skupina

Mars	2	1	1	0	10:1	3
Dopolav. tob. tov.	2	1	1	0	4:1	3
Vič	2	1	0	1	6:9	2
Žabjak	2	0	0	2	0:9	0

II. skupina

Ljubljana	2	1	1	0	18:1	3
Mladika	1	0	1	0	1:1	1
Korotan	1	0	0	1	0:17	0

Turnir se bo — do finala — končal prihodnjo nedeljo z naslednjimi tekmami:

v turnirju A: Vič-Dopolavoro iz tobačne tovarne in Mladika-Žabjak ter v turnirju B (v I. skupini): Mladika-Korotan in (v II. skupini): Mars-Žabjek in Dopolavoro iz Tobačne tovarne-Vič.

Obe finalni tekmi za zasedbo 1. do 4. mesta v turnirju B bosta v nedeljo 8. novembra med zmagovalcema odn. drugoplasiranima moštvoma iz obeh skupin.

Livorno — odkritje sezone

Četrta zaporedna zmaga tega moštva, ki vodi z dvema točkama pred državnim prvakom

Četrto kolo v prvenstvenem tekmovanju nogometnih divizij je bilo na sporedu zadnjo nedeljo in spet je bilo oddanih cele kupe točk, ki bodo drugo spomlad — seštete in razvrščene — odločale o tem, kdo vse spada med najboljša moštva najbolj udomačene sportne ponoge v Italiji.

Kakor nobena nedelja, tako tudi poslednja ni minila brez presenečenj, ugodnih in neugodnih, dobrih ali slabih v splošnem ne glede na tisoče neposredno prizadetih. Kdo je pričakoval na primer, da bo Livorno zmagal tudi na vročih tleh v Bergamu? Kdo bi bil stavil, da bo državni prvak pustil točko v Benetkah? In kdo bi bil Torinu v naprej prisodil obe točki v srečanju z Genovo ali prorokoval milanskim navijačem, da bosta dve njihovi ekipi ostali brez točke? In tega še več, vse v znamenju nepričakovanih dogodkov po suhih računih na papirju. Sicer pa poglejmo podrobno!

Vicenza, zadnja iz tabele, je gojila nade, da bo vsaj to pot prebila led in si pri **Triestini** doma priborila prvo letošnjo točko. Dobila je obe z izidom **2:1**. — **Milano** je imel tudi nasprotnika doma, in sicer **Fiorentino**, ki je bila agilna dovolj, da si je napisala krepak rezultat, ki se glasi **3:1** v njeno korist. — Državni prvaki iz **Rome** kar ne morejo prav do sape; gostovanje v Benetkah jih je spet stalo pol izkupička po tekmi brez gola (0:0) z **Venezio**. Zdaj so že za dve točki zaostali. — **Torino** je imel to pot zelo važno nalogo; močna **Genova** je sicer gostovala pri njem, toda njegov jesenski start je bil šibek in bali so se zanj. Torinci so zmagali s **3:1** in že nadoknadili polovico poti po prvih izgubah. — V Genovi je ta dan gostoval torinski **Juventus** proti **Ligurii** slabe sreče; za dobljeni gol (0:1) je pustil tamkaj obe točki. — **Livorno** je še enkrat dokazal, da misli letos dvakrat resno, ne samo na domačem igrišču, temveč prav tako na tujem. To pot je bila na vrsti **Atalanta**, ki je izgubila z **0:2**. — Druga milanska enajstorica **Ambrosiana** se je kazala v Rimu, tudi manj uspešno; z enakim izidom kakor Milano doma (1:3) je prepustila **Laziu** obe točki in mu pomagala navzgor po tabeli — **Bologna** in **Bari** sta dosegla najvišji izid dneva, in sicer **4:0** v korist prve; novo pečeni udeleženec v tej diviziji je moral že drugič občutiti, kako drage so točke v novem okolju.

Stanje točk v diviziji A je po IV. kolu naslednje: 1) **Livorno 8**, 2) Roma 6, 3)—7) Genova, Bologna, Lazio, Ambrosiana, Fiorentina 5, 8) in 9) Torino, Bari 4, 10)—12) Milano, Triestina, Liguria 3 ter 13)—16) Juventus, Venezia, Atalanta in Vicenza 2 točki.

V diviziji B

spada med dogodke dneva poraz favorita prvih nedelj in najmlajšega udeleženca Cremonesa, ki je moral v IV. kolu spraviti svoj prvi poraz na domačih tleh v igri s Spezio in se posloviti od vodstva — bržkone za vselej. Ostale najtežje pričakovane partije so se končale brez odločitve. Na čelo tabele se je dvignila brez družbe Spezia sama s 7 točkami, za njo pa sameva kot drugi Napoli s 6, za njim pa je že šest drugih, ki so v dosedanjih tekmah nabrali vsega pet pik. Tekma med Savono in Anconitano ni bila odigrana, ostali zidi pa so bili naslednji:

Novara-Napoli 0:0, Pro Patria-Alessandria 1:1, Pisa-Modena 4:0, Pescara-Brescia 1:1, Spezia-Cremonese 3:0, Udinese-Padova 1:1, Siena-Mater 4:0, Palermo-Fanfulla 3:0.

* * *

Iz dolge vrste izidov v diviziji C navajamo samo dva iz skupine A, kateri se znojita za toplejše mesto na soncu naša bližnja soseda Pro Gorizia in Fiumana. Medtem ko je prva spet beležila dve točki v dobro po zmagi nad Grionom iz Pole z 1:0, se je obratno primerilo Fiumani, ki je kot gost Monfalcona izgubila z 0:3. Triestinska Ponziana je igrala remis 2:2 s Trevisom.

* * *

Da bo nogometa še več na kupu, zapišimo tukaj še naslednje:

V Zagrebu so začeli s prvenstvom po novi razporeditvi, ki je taka, da igrajo tudi veliki z majhnimi. Evo, nekaterih prvih izidov: Gradjanski-Ličanin 14:0, Železničar-Zet 1:1, Hašk-Redarstveni 3:1 itd.

V prvenstvu Donau-Alpenbanda je bilo zadnjo nedeljo pet tekem, ki so se končale takole: Sportklub-Vienna 3:2, Austria-FAC 3:1, WAC-Admira 3:2, Wacker-FC Wien 2:2 in Rapid-Sturm (Gradec) 4:0.

Paberki iz avtomobilizma

Za pridobitev ene tone jekla je treba porabiti dve toni premoga. Te vrste primerjave so še bolj zanimive v naslednjem: Za zgraditev enega oklopnega vozila je treba 100 ton premoga. Za pridobitev ene tone aluminija je treba 18 ton premoga. Za dograditev enega letala je treba posredno potrošiti najmanj 18 ton premoga. Za destilacijo ene tone bencina se potrošijo 4 tone premoga Vse te podatke objavlja »Völkischer Beobachter« in vabi prebivalstvo, naj štedi s kurivom, posebno s premogom.

V Španiji so nedavno ustanovili posebno družbo, ki se je lotila načrtov za dograditev nove tovarne, v kateri bi se letno lahko pridobivalo do 2000 ton aluminija. V ostalem nameravajo po Španiji vzeti v delo še več podjetij za to industrijo.

Francoska vlada je razpisala posojilo v iznosu 350 milijonov frankov, ki naj bi se uporabili za nadaljevanje gradbenih del pri transsaharski železnici. Dozdaj je bilo za izvedbo tega načrta že izdanih okrog 500 milijonov frankov.

Kakor je izjavil angleški delgat za proučevanje transportnih vprašanj major Eastwood, je treba računati s tem, da bo prevoz blaga z motornimi vozili v Angliji prej ali slej popolnoma obtičal, če se bo poraba pnevmatik dvigala v sedanjih izmerah.

Nemčija proučuje načrte, po katerih namerava poenotiti tipe raznih strojev v industriji. S tem ukrepom bo Nemčija mnogo pridobila na delovnih močeh, obenem pa bo tudi povečala proizvodnjo.

Po Angliji so začeli voziti avtomobili na parni pogon za dovažanje manjših količin blaga na dom. Gre za majhna vozila s 5 do 10 konjskimi silami, ki porabijo za 100 km do 17 kg kuriva.

V Argentiniji so se lotili graditi ceste, in sicer 5000 km državnih in do 200.000 km pokrajinskih. Povrh tega so pripravljeni načrti še za druga cestna dela v dolžini 54.000 km.

Neki portugalski inženjer, Tejas Monteiro, je baje iznašel pnevmatike iz plutovine. Kakor pravijo, je za zdaj še pri poskušanju z njimi.

E. I. A. R. — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki slede pouku italijanščine po radiu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljkih in sredah za začetnike, ob petkih pa za tiste, ki že imajo gotovo predznanje, vedno ob 19. uri.

IL GERUNDIO

	av-ere	ess-ere	ascolt-are	scriv-ere
Gerundio semplice:	av-endo	ess-endo	ascolt-ando	scriv-endo
Gerundio composto:	avendo avuto	essendo stato	avendo ascoltato (essendo entrato)	avendo scritto (essendo sceso)

dorm-ire
dorm-endo
avendo dormito
(essendo partito)

Uso del gerundio semplice:

1. Quando scrivi a tuo cugino, salutalo in nome mio. — Scrivendo a tuo cugino, salutalo in nome mio.

2. Se trascurate i vostri doveri, meritate i rimproveri dei vostri superiori. — Trascurando i vostri doveri, meritate i rimproveri dei vostri superiori.

3. Lavora molto, perchè deve mantenere la famiglia. — Lavora molto, dovendo mantenere la famiglia.

4. Ogni sera mi diverto ascoltando la radio. — Passo il giorno scrivendo. — L'apetito viene mangiando.

Uso del gerundio composto:

Allorchè ebbe visto il manifesto, andò a presentarsi. — Avendo visto il manifesto, andò a presentarsi.

Perchè aveva troppo letto, si era rovinata la vista. — Avendo letto troppo, si era rovinata la vista.

Il gerundio con gli affissi:

Trovandomi a colazione, arrivò mia zia. — Vedendola, corse verso di lei gridando dalla gioia. — È un libro dificile, ma leggendolo adagio, lo capirai. — Avendolo trovato indisposto, ritornai. — Spiegandomi la regola: spiegandomela.

Il gerundio unito ai verbi stare, andare, venire:

Cosa fai? Sto guardando le montagne. — Vado cercando invano la felicità. — Veniva enumerando i torti ricevuti.

Esempi: — Studiando s'impara. — Non devi avvezzarti a leggere il giornale pranzando. — Non parlargli gridando! — Non conoscendo nessuno, mi annoiavo. — Partendo oggi il bastimento, non posso imbarcarmi. — Potendolo, lo farò. — Parlandovi continuamente delle mie avventure, finirò con l'annoiarvi. — Andando a passeggio, incontrai tua madre. — Aprendo le finestre, ruppi un vetro. — Partendo questa sera, arriveremo a tempo. — Scendendo dal tram, mi rubarono il portafoglio. — Cosi essendo, per stavolta ti perdono. — Quest'uomo sta morendo: bisogna chiamare subito il medico. — Sta nevicando. — Quando entrai nel suo studio, il direttore stava telefonando. — Dicendomi queste parole, mi guardava con affetto. — Essendo arrivati tardi, trovammo la porta chiusa. — La nebbia e il fumo si andavano addensando man mano che ci avvicinavamo a Londra. — Essendo stato occupato tutto il giorno, non potei ricevere nessuno. — Presentandosi l'occasione, ne approfitterò. — Ti sto ascoltando, pur sapendo che non posso far nulla per te.

Kadar kupuješ, preglej »Jutrove« oglase!

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.60 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

Službo dobi

Krojaškega pomočnika
sprejmem. Plačam po tarifi II. razreda. Tomaž Dimijel, Vodnikova 108. 14628-1

Postrežnico
iščem od 7. do 3. v Šiški. Naslov v vseh posl. Jutra. 14643-1

Vajenci (-ke)

Vajenko
sprejme salon »Mimi«. Knafleva 13 (bivša Dvořakova). 14635-44

Službe išče

Službo išče
samostojna gospodinjska pomočnica, vajena vseh hišnih del, pridna in zanesljiva. Ponudbe na ogl. odd. Jutra »Takoj nastop«. 14654-2

Prodam

Damske čevlje,
športne, močne št. 38½ ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 14641-6

Tovorni voz,
rabljen v dobrem stanju, šine 80 mm, do 2500 kg nosilnosti, ugodno prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 14649-6

2 voza gnoja,
vležanega, prodam. Vprašati pri hišniku Ulica 3. maja 10 (preje Aleksandrova). 14646-6

Različne žel. peči
in štedilnik zelo poceni prodam, Merkur, Puharjeva 6. 14659-6

Gajbe za sadje
in krompir, prodam. Cena od 2.50 do 12 lir. »Triglav«, Resljeva 16. 14655-6

Steklenice
Cinzano, Chianti, Radenske, konjakove, vinske buteljke, likerske itd. ugodno prodam več tisoč komadov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Steklenice«. 14653-7

Pohištvo

Omaro,
dvo- ali trodelno, novo ali zelo dobro ohranjeno, kupim. Zdravič, Ljubljana, Stari trg 30. 14632-12

Spalnico
dve kredence, vse mehki les, nepleskano, ugodno prodam. Mizarstvo Erjavec Alojz, Vič 19a. 14636-12

Samska soba,
kauč in foteilj ter različno pohištvo, radi selitve zelo poceni prodam. Naslov vseh posl. Jutra. 14660-12

Opremo za pisarno
event. že rabljeno, svetle barve v dobrem stanju ter pohištvo za samsko sobo, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samska«. 14644-2

Lokali

4 poslovne prostore
v prvem nadstropju, v centru Ljubljane, oddam za pisarno, zdravnika ali podobno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Poslovni prostori«. 14630-19

Sobe išče

Opremljeno sobico,
malo, išče gospodična za takoj ali s 1. nov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Majhna«. 14634-23a

Opremljeno sobo
s uporabo kuhinje iščeta mlada zakonca celi dan odsotna. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V centru«. 14645-23a

Sončno sobo
prazno, s souporabo kopalnice, na Mirju ali pod Rožnikom išče uradnik. Naslov v vseh posl. Jutra. 14239-23a

Katera
samostojna dama (vdova) sprejme starejšega skromnega, mirnega uradnika z lastno opremo v popolno oskrbo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Sestra«. 14661-23a

Stanovanja išče

Stanovanje
eno-, dvo, ali trisobno, iščeta dve odrasli osebi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirna stranka«. 14631-21a

Stanovanje
eno-, dvo- ali trisobno, v centru mesta, tudi meblovano, iščejo trije odrasli člani. Naslov v vseh posl. Jutra. 14633-21a

Sobo odda

Lepo sobo,
čisto, mirno s prostim vhodom, oddam. Vrhovčeva 3-II, desno. Isto tam se prodajo krogle za balinat (legnio santo). 14647-23

Opremljeno sobo,
sončno, s posebnim vhodom, v centru, oddam solidni in stalni boljši osebi. Sv. Petra c. 22-II. 14642-23

Komfortno sobo
v centru, mirno, udobno opremljeno, poleg cestne železnice, oddam boljšemu gospodu. Naslov v vseh posl. Jutra. 14648-23

Opremljeno sobo,
lepo, s posebnim vhodom in z uporabo kopalnice, oddam. Naslov vseh posl. Jutra. 14651-23

Dva gospoda
ali dve gospodični sprejmem na stanovanje z vso oskrbo. Istotam se sprejmejo abonenti. Florjanska ul. 19-II, desno. 14657-23

Kapital

Nakup gob
suhih financiram. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Družabnik«. 14613-16

30 do 50 tisoč lir
posojila za kratek rok proti jamstvu, iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobre obresti«. 14552-10

Posest

Hišo
dvostanovanjsko z gospodarskim poslopjem in preko 2000 kv. m zelenjadnega vrta, v Trnovem, prodam. Naslov v vseh posl. Jutra. 14639-20

Stavbno parcelo
na Kodeljevem, 500 kv. m, prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Solnčna, mirna lega«. 14650-20

Pridelki

Korenja
preskrbim vsako količino. Interesenti naj pustijo naslov v ogl. odd. Jutra pod »Takoj«. 14637-33

Oblačila

Krznen »perzianer«
in 4 m imprimé svile rujav ton ugodno prodam. Vprašati vsakodnevno od 1.—3. popoldne. Cesta Soške Divizije 23-pritl. 14608-12

Obrt

Gospodje, pozor!
Klobučarna »Pajk« vam strokovnjaško očisti, preoblikuje in prebarva klobuke vseh vrst po nizkih cenah. Lastna delavnica. — Se priporoča Rudolf Pajk, Sv. Petra cesta 38. J-158-M-30

Pohitite
V enem dnevu lahko dobite vaše slike za legitimacije. Najhitreje, najlepše, najceneje. Dijaki 6 kom. in 1 luxus, 20 lir. Se priporoča Kocmur Marjan, Društvena 34 — Prešernova 9. 14658-30

Izgubljeno

Osebno izkaznico
na ime Pogačar Franc, sem izgubil. Najditelj se naprosa, da jo vrne proti nagradi na stražnici Poljanska 54. 14640-28

Izgubil sem
listnico, osebne dokumente in drugo. Najditelj naj vrne proti nagradi v Gajev hram. 14656-28

Javna zahvala

Zahvaljujem se javno gospe dr. Miri Finkovi, kakor tudi gg. dr. Mrmolji in Malu, ki so me s težko operacijo rešili večletnega trpljenja.

Ljubljana, dne 26. oktobra 1942.

Rebolj Milica

C.E.T.R.A.

COMPAGNIA EDIZIONI TEATRO REGISTRAZIONI AFFINI

DRUŽBA ZA POSNEMANJE NA PLOŠČE GLEDALIŠKIH KOMADOV IN SLIČNEGA

Il più completo e significativo repertorio di incisioni di musica sinfonica, operistica e da camera, di musica religiosa, di musica operettistica leggera e di genere, di ritmi, canzoni e motivi da film. Dischi per bambini. Dizioni di prosa e poesia. Valigie e tavolini grammofonici. Il più ampio assortimento di accessori fonografici.

Najbolj popolen in pomemben repertoir, posnet na plošče, sinfonične, operne, komorne, nabožne in lahke operetne glasbe, kakor tudi druge glasbe, pesmi in napevov iz filmov. Plošče za otroke. Predvajanje v prozi in poeziji. Kovčki in mizice za gramofone. Največja izbira fonografičnega pribora

Produttrice — Proizvodnja

S. A. „C. E. T. R. A." — Via Arsenale 17-19 — Torino

P. G. Wodehouse: 9

PODJETNI SAM

Humorističen roman

Gospodična Lippett je odšla, in čarobni mir je spet zavladal na vrtu. Nekaj minut nato, baš v trenutku, ko je hotela Kay zadremati, pa se je razlegel po mirnem ozračju močan, hripav glas, ki je prihajal iz prvega nadstropja sosednje hiše. Človek bi bil mislil, da sliši cestnega prodajalca, ki ponuja bruseljsko zelje, ali pa govedarja, ki zbira svojo čredo na peščenih deejskih goljavah.

»Pripomba našega dragega predsednika,« je rjovel ta glas, »me spominja zgodbice, ki je gotovo mnogim izmed vas neznana. Skratka, vrl Irec se je nekega dne odpravil v New York ... se pravi, prišel je tja, in ko ga je zaneslo v bližino ladjedelnic ... ko je bil tam ... ko je bil tam ...«

Glas se je utrgal, kakor bi ga zadrgnilo. Očitno so pljuča še delovala, a glava je bila odrekla svojo pomoč. Čez nekaj minut se je zagnal z novim sporedom:

»Kajti šola, gospodje, naša ljuba stara šola ima v naših srcih mesto ... mesto v naših srcih ... v srcih nas vseh ... v vseh naših srcih ... v našem srcu, gospodje .. mesto, ki ga ne more nič nadomestiti. Šola je, da se tako izrazim, gospod predsednik in vi, gospoda moja ... je ... je ... je obroč, ki spaja pokolenja. Naj nam bo petdeset let, štirideset, trideset ali dvajset let, zmerom se čutimo na isti stopnji kakor naši sodobniki. In zakaj? Zato, gospodje, ker smo vsi ... ehm ... ker smo vsi zajeti v ta obroč, ki objema ...«

»Sveta nebesa!« je vsa prevzeta zamrmrala Kay.

»In zato, gospod predsednik in vi, gospoda moja,« je govornik znova zagrmel, »zato sem zadovoljen, vesel, ponosen srečen in ... ahm ... poln prekipevajoče radosti, ko vidim, koliko se vas vsako leto odzove klicu naše ljube stare šole. Nisem pa baš prevzet ...«

Izza vrat kuhinje, ki je bila v pritličju, je pogledala Klara Lippettova z nožem v eni in polovico olupljene čebule v drugi roki. Prestrašeno se je ozrla proti oknu.

»Hejo!« je zaklicala.

»Ko že govorim, da sem presenečen,« je v mogočnem crescendu nadaljeval govornik, »mi prihaja na misel zgodbica, ki utegne biti mnogim izmed vas neznana. Stvar je ta, da je neki Irec ...«

Od tistega dne, ko so prednice njenega rodu krepko pomagale možem udrihati po Dancih (ki bi bili morali ostati na Danskem), je bila ženska veja Lippettove rodbine ves čas rodila žene dejanja. Po drugem »Hejo!« je njih potomka v dvajsetem stoletju menila, da je pošteno storila vse, kar more opraviti z besedami. Z ljubkim krožnim zamahom desne roke je zalučila svoje pol čebule. In oko tega dekleta je bilo tako mojstrsko nezmotljivo, da je ponižna čebulica kakor meteor zletela skozi odprto okno, na katerem se je v naslednjem trenutku pokozala gornja polovica Willoughbyja Braddocka v samih rokavih in beli ovratnici. Z desnico se je krepko drgnil po ušesu.

»Kaj ne bi mogli biti nekaj časa tiho?« mu je rekla mlada Lippetovka.

Gospod Braddock je strogo pogledal na vrt. Prizor je bil močno podoben glavnemu nastopu v »Romeu in Juliji«.

»Kaj pravite?« je vprašal.

»Pravim, da bodite tiho,« je Klara odgovorila. »Gospodična Kay se mora nekoliko odpočiti. Kako naj spi, če tako rjovete?«

»Klaron!« je z glovestnim glasom vzkliknil gospod Braddock.

»Klara mi je ime,« je hladno popravilo dekle.

Mladi mož je nekajkrat goltnil, preden je prišel do sape.

»Zatožim vas ... ehm ... materi tas zatožim,« ji je kliknil s pritajeno jezo.

Grožnja je bila jalova; da bi mu to pokazala, je Klara porogljivo skomignila z rameni, preden se je zmagoslavno vrnila v kuhinjo. Vedela je, in gospod Braddock je dobro vedel, da ve, da Lippetova mati prav nič toplo ne sprejema pripomb na rovaš svoje ljubljene hčerke.

»Dobro, prijatelj,« mu je z občudovanjem rekla Kay. »Čudoviti ste na pogled.«

Prijazni poklon mu je nekoliko pomiril razburjene živce.

»Mislite?« je vprašal z lahnim nasmeškom. Že od stvena med milijoni deklet, in ko bi se muudmlh nekdaj je bil prepričan, da je Kay edinstvena med milijoni deklet, in ko bi se mu misel na »pravi« zakon ne bila zdela tako strahotno neužitna, bi jo bil zdavnaj poprosil za roko, že zato, da vidi, kaj se bo zgodilo.

»In vaš govor se mi je zdel izvrsten.«

»Res? Pa sem mislil, da je moj glas pod vsako kritiko.«

»Narobe ... Prekrasno zveni,« ga je Kay potolažila.

Oblaki, ki so jih bili vsi ti pokloni pregnali, so se znova pokazali na mladeničevem obrazu.

»Čujte, Kay,« je rekel po kratkem premisleku, »zastran Klare si morate nekaj izmisliti. Dekle je povsem nemogoče. Mlade gospode obmetava s čebulami ...«

»Nikar se ne meniti za to,« je rekla Kay in s težavo udržala smeh. »Bolje je, da se ne razburjate zaradi nje. Utegnili bi pozabiti svoj slavnostni govor. Koliko časa mislite zabavati poslušalce?«

»Sodim, da kakih deset minut. Sicer je pa deset minut več ko dovolj časa, da me ubijejo.«

»Torej vam ne ostane nič drugega kakor piti šampanjec, en kozarec za drugim.«

»Napijte se. Jaz ne bi gledala na take malenkosti.« Gospod Braddock je pretehtal stvar z vseh strani.

»Napijem se,« je rekel z odločnim glasom. »To je veličastna misel. Zdaj bo pa menda čas, da grem.«

»Ste vzeli ključ? Da? ... Izvrstno. Vsekako skušajte priti še v tem stoletju domov. Klari porečem, naj ne zapahne vrat.«

Ko je mladi človek odšel in je Kay stopila v kuhinjo, je tam našla svojo zvesto dvorjanico, ki je po nastopu iz »Romea in Julije« igrala enako mičen prizor iz »Macbetha«. Globoko se je sklanjala nad kotlom, iz katerega je vrgla vsak trenutek nov ščepec začimbe. Dokaj mršava mačica je sedela na jedilniku in opazovala njeno početje.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani